

ĢENERĀLADVOKĀTA FILIPA LEŽĒ [*PHILIPPE LÉGER*] SECINĀJUMI,
sniegti 2004. gada 14. decembrī¹

Satura rādītājs

I —	Atbilstošās tiesību normas	I - 1389
A —	Briseles Konvencija	I - 1389
B —	Forum non conveniens doktrīna anglosakšu tiesībās	I - 1392
C —	Forum non conveniens doktrīnas situācija pēc Briseles Konvencijas stāšanās spēkā Apvienotajā Karalistē	I - 1394
II —	Fakti un pamata lieta	I - 1397
III —	Prejudiciālo jautājumu nozīme un apjoms	I - 1400
IV —	Analīze	I - 1404
A —	Par Briseles Konvencijas 2. panta teritoriālo piemērojamību un [tā] piemērojamību personām	I - 1404
1)	Jenarda ziņojums un tā rezultātā izraisītās plašās debātes	I - 1405
2)	Konvencijas 2. panta redakcija	I - 1409
3)	Konvencijas vispārējā struktūra	I - 1412
4)	Konvencijas mērķi	I - 1419
5).	Iespējamie šķēršļi Konvencijas 2. panta piemērošanai tiesiskajām attiecībām, kas ir saistītas tikai ar līgumslēdzēju un trešo valsti	I - 1423
a)	Iespējamie šķēršļi, kas pamatoti ar starptautiskajām tiesībām	I - 1423
b)	Iespējamie šķēršļi, kas pamatoti ar Kopienu tiesībām	I - 1425

¹ — Oriģinālvaloda — franču.

B — Par forum non conveniens doktrīnas saderīgumu ar Briseles Konvenciju	I - 1431
1) Konvencijas autoru nolūks	I - 1432
2) Konvencijas 2. panta pirmās daļas redakcija	I - 1434
3) Konvencijas vispārējā struktūra	I - 1435
4) Konvencijas mērķi un lietderīgā iedarbība	I - 1440
V — Secinājumi	I - 1444

1. Vai 1986. gada 27. septembra Konvencija par jurisdikciju un spriedumu izpildi civillietās un komercietās² nepieļauj to, ka līgumslēdzējas valsts tiesa, kurā ir iesniegta prasība, kas ir celta pret personu, kuras domicils ir šīs valsts teritorijā un kurai tāpat ir piekritīga šādas prasības izskatīšana, pamatojoties uz minētās konvencijas 2. pantu, piemērojot savas [valsts] iekšējās tiesības, izmantojot rīcības brīvību, atsakās īstenot šo kompetenci, tā iemesla dēļ, ka [citas] valsts, kura nav līgumslēdzēja, (trešās valsts) tiesa ir piemērotāka lietas izskatīšanai?

2. Tāds būtībā ir jautājums, ko šajā tiesvedībā uzdeva *Court of Appeal (England &*

2 — OV 1972, L 299, 32. lpp., grozīta ar 1978. gada 9. oktobra Konvenciju par Dānijas, Īrijas un Lielbritānijas un Ziemeļīrijas Apvienotās Karalistes pievienošanu (OV L 304, 1. lpp. un — teksts ar grozījumiem — 77. lpp.), ar 1982. gada 25. oktobra Konvenciju par Grieķijas Republikas pievienošanu (OV L 388, 1. lpp.), ar 1989. gada 26. maija Konvenciju par Spānijas Karalistes un Portugāles Republikas pievienošanu (OV L 285, 1. lpp.) un ar 1996. gada 29. novembra Konvenciju par Austrijas Republikas, Somijas Republikas un Zviedrijas Karalistes pievienošanu (OV 1997, C 15, 1. lpp., turpmāk tekstā — "Briseles Konvencija" jeb "Konvencija"). Minētās konvencijas konsolidētā redakcija, kas grozīta ar šīm četrām Konvencijām par pievienošanu, ir publicēta OV 1998, C 27, 1. lpp.

Wales) (Civil Division) [Apelācijas tiesas (Anglijas un Velsas) Civillietu palāta] (Apvienotā Karaliste). Šis jautājums nav pilnīgi jauns, jo apmēram pirms desmit gadiem Kopienų tiesā valsts augstākā tiesa — *House of Lords* [Lordu palāta] — iesniedza līdzīgu jautājumu. Tomēr Tiesai nebija izdevība pieņemt lēmumu šajā jautājumā, jo iesniedzējtiesa pēc tam, kad lietas dalībnieki bija atrisinājuši savas domstarpības izlīguma ceļā, atsauca šo prejudiciālo jautājumu³.

3. Tāpat kā minētajā iepriekšējā lietā Tiesai tagad tiek dota iespēja pārbaudīt "*forum non conveniens*" doktrīnas saderīgumu ar Briseles Konvenciju. Saskaņā ar šo doktrīnu, kas ir labi pazīstama "*common law*" (anglosakšu tiesību sistēmas) valstīs, valsts tiesa ir tiesīga atteikties īstenot savu ar tiesību aktiem piešķirto kompetenci, ja tā uzskata, ka citas valsts tiesa ir piemērotāka lietas izskatīšanai.

3 — Runa ir par [spriedumu] lietā C-314/92 *Ladeninor* (ar 1994. gada 21. februāra rīkojumu izslēgta no lietu reģistra). Šī lieta ļoti bieži ir tikusi minēta ar nosaukumu "*Harrods*", es to [turpmāk] minēšu šādi.

4. Šajā, tāpat kā iepriekšējā lietā, jautājums par *forum non conveniens* doktrīnas saderību ar Briseles Konvenciju rodas tikai sakarā ar attiecībām starp līgumslēdzēja valsts un valsts, kura nav līgumslēdzēja, tiesām, izslēdzot attiecības starp dažādu līgumslēdzēju valstu tiesām. Tātad, [uzdodot] šo jautājumu, rodas šaubas par Briseles Konvencijas teritoriālo piemērojamību un [tās] piemērojamību personām. Šajā sakarā, lai gan attiecīgā problemātika lielā mērā atšķiras, var tikt izdarīts salīdzinājums ar pašlaik izskatīšanā atrodošos atzinuma procedūru par pārskatītās Lugāno Konvencijas par jurisdikciju un spriedumu izpildi civillietās un komerclietās nākotni⁴.

5. Turklāt ir interesanti atzīmēt to, ka Tiesa nesen pārbaudīja citu anglosakšu tiesību sistēmas valstīs labi zināmu mehānismu,

4 — Atzinums 1/03. 1988. gada 16. septembra Lugāno Konvencija par jurisdikciju un spriedumu izpildi civillietās un komerclietās ir tā sauktā "paralēla" Konvencija Briseles Konvencijai, jo tās saturs ir gandrīz identisks Briseles Konvencijas saturam. Lugāno Konvencija ir saistoša visām Kopienas dalībvalstīm (Briseles Konvencijas līgumslēdzēja), kā arī Islandes Republikai, Norvēģijas Karalistei, Šveices Konfederācijai un Polijas Republikai. Tiek risināts jautājums par šīs Konvencijas pārskatīšanu, lai pieskaņotu tās saturu Padomes 2000. gada 22. decembra Regulai (EK) Nr. 44/2001 par jurisdikciju un spriedumu izpildi civillietās un komerclietās (OV 2000, L 12, 1. lpp.), ar kuru, kā to vēlāk redzēsim, nesen aizstāja Briseles Konvenciju. Ar Tiesai prasītā atzinuma palīdzību ir jānoskaidro, vai pārskatītais Konvencijas projekts ietilpst ekskluzīvā Kopienas kompetencē, vai kompetencē, kas ir dalīta starp Kopieni un dalībvalstīm. Šis jautājums noved tostarp pie tā, ka ir jāpārbauda tas, cik lielā mērā Konvencijas projekta teritoriālā piemērojamība vai tā piemērojamība personām pārklāj to, kas ir paredzēta minētajā regulā. Iepriekš minētais jautājums ir saistīts ar Briseles Konvencijas teritoriālo piemērojamību un tās piemērojamību personām tāpēc, ka Regulā, kas aizstāja šo Konvenciju, ir pārņemti tās būtiskākie noteikumi.

vispārpazīstamu kā "*anti-suit injunctions*". Ar šī mehānisma [palīdzību] valsts tiesa izdod rīkojumu, ar kuru vienam no lietas dalībniekiem izskatāmajā tiesvedībā tiek aizliegts celt vai turpināt tiesvedību citas valsts tiesā, kad ir kļuvis zināms, ka šīs lietas dalībnieks ir rīkojies ļaunprātīgi ar nolūku kavēt lietas izskatīšanu. Lordu palāta uzdeva jautājumu Tiesai par šāda mehānisma saderīgumu ar Briseles Konvenciju, kad to izmanto attiecībās starp dažādu līgumslēdzēju valstu tiesām. Tiesa spriedumā lietā *Turner*⁵ ir sniegusi noraidošu atbildi.

6. Šis spriedums ir pieminēšanas vērts, lai gan "*anti-suit injunctions*" un *forum non conveniens* mehānismu priekšmets un piemērošanas nosacījumi ievērojami atšķiras un, pretēji šai lietai, *Turner* lietā neradās jautājums par Briseles Konvencijas teritoriālo piemērojamību vai [tās] piemērojamību personām. Kā to savos secinājumos lietā *Turner* atzīmēja ģenerāladvokāts Ruiss-Harabo Kolomers [*Ruiz-Jarabo Colomer*], šie abi mehānismi paredz "noteiktu atbilstoša [vai piemērota] rakstura novērtējumu par prasības celšanu noteiktā tiesas iestādē"⁶.

5 — 2004. gada 27. aprīļa spriedums lietā C-159/02 (*Receuil*, I-3565. lpp.).

6 — Skat. 35. punktu.

I — Atbilstošās tiesību normas

A — Briseles Konvencija

7. Briseles Konvencijas, kas ir pieņemta, pamatojoties uz Līguma, ar ko nodibina Eiropas Ekonomikas Kopienu, 220. pantu (pēc grozījumiem — EK līguma 220. pants, jaunajā redakcijā — EKL 293. pants)⁷, mērķis atbilstoši tās preambulai ir “stiprināt personu tiesisko aizsardzību Kopienā”.

8. Tās vienīgajā apsvērumā ir norādīts, ka “šim nolūkam ir jānosaka valstu starptautiskā jurisdikcija, jāatvieglo tiesas spriedumu savstarpējā atzišana un izpilde un jāievieš ātra procedūra, ar kuras palīdzību varētu nodrošināt spriedumu, autentisku aktu un izlīgumu izpildi”. [Neoficiāls tulkojums]

9. Tādējādi Briseles Konvencija ir vispārziņāma kā “paralēla” Konvencija, jo tā ietver ne tikai normas par atzišanu un izpildi, bet arī izcelsmes līgumslēdzējā valstī piemērojamās tiesās jurisdikcijas normas, proti, [kas pie-

mērojamas] tiesvedības stadijā, kurā tiek taisīts tāds tiesas spriedums, ko var atzīt un izpildīt citā līgumslēdzējā valstī.

10. Attiecībā uz tiesās jurisdikcijas normām, tās ir piemērojamas tad, ja prāva ir noteiktā veidā iesaistīta vai tai ir noteikta saistība ar vienas vai citas līgumslēdzējas valsts teritoriju. Šī iesaistītības situācija vai saistība visbiežāk izriet no *atbildētāja domicila* un noteiktos gadījumos — no *strīda priekšmeta* vai *lietas dalībnieku gribas*.

11. Runājot par *atbildētāja domicilu*, tas ir vispārējās jurisdikcijas normas pamatā. Briseles Konvencijas 2. panta pirmā daļā ir noteikts, ka “[s]askaņā ar šo Konvenciju pret personām, kuru domicils ir līgumslēdzējas valsts teritorijā, neatkarīgi no viņu pilsonības ceļama prasība šīs valsts tiesās”. Tādējādi, ja atbildētāja domicils atrodas līgumslēdzējā valstī, šīs valsts tiesas principā ir kompetentās tiesas.

12. Konvencijas 3. pantā ir precizēta šīs vispārējās normas piemērojamība. Pirmkārt, tās pirmajā daļā ir noteikts, ka “personas, kuru domicils ir līgumslēdzējas valsts teritorijā, var iesūdzēt citas līgumslēdzējas valsts tiesās tikai atbilstoši normām, kas ir minētas šīs sadaļas 2.–6. iedaļā”. Otrkārt, atbilstoši šai loģikai ar minētā panta otro daļu prasītājam tiek liegts izvirzīt pret šādām personām

⁷ — Šis pants noteic, ka “dalībvalstis, ja tas ir nepieciešams, uzsāk savstarpējas pārrunas, lai savu pilsoņu labā [...] nodrošinātu formālītāšu, kuras ir atkarīgas no savstarpējas tiesas spriedumu atzišanas un izpildes [...], vienkāršošanu”.

“izņēmuma” jurisdikcijas normas (kuras ir spēkā līgumslēdzējas valstīs), proti, normas, kuru iedarbība izpaužas tādējādi, ka uz šīm personām netiek attiecināta tā piekritība, kas parasti ir to domicila līgumslēdzējas valsts tiesām, kā tas ir noteikts Konvencijas 2. pantā.

kurā ir atbildētāja domicils, tiesu)⁹, vai kā atļauja līgumslēdzējas valsts tiesai lietu izspriest, pat ja parasti atbilstoši Konvencijas normām tai nebūtu [attiecinā] kompetence¹⁰.

13. Attiecībā uz Konvencijas II sadaļas 2.–6. iedaļu (uz kurām ir atsauce 3. panta pirmajā daļā), tajās ir uzskaitītas, pirmkārt, izvēles jurisdikcijas normas, kuru iedarbība izpaužas tādējādi, ka prasītājs var izvēlēties celt savu prasību citas līgumslēdzējas valsts tiesā, nevis tās [valsts], kurā ir atbildētāja domicils, tiesā⁸.

15. Šīs pēdējās minētās jurisdikcijas normas (norādītas Konvencijas 16., 17. un 18. pantā) ir balstītas uz citu sasaistes faktoru, kas nav atbildētāja domicils. Šis sasaistes faktors izriet vai nu no *strīda priekšmeta* (Konvencijas 16. pants), vai nu no *lietas dalībnieku gribas* (minētās konvencijas 17. un 18. pants).

14. Turpinot, tajās ir noteiktas atsevišķas jurisdikcijas normas, kuru iedarbība izpaužas kā prasība par tiesvedības uzsākšanu līgumslēdzējas valsts tiesās, izslēdzot citas līgumslēdzējas valsts tiesu (tai skaitā tās [valsts],

16. Ja prāva nav saistīta ar vienas vai otras līgumslēdzējas valsts teritoriju atbildētāja domicila, paša strīda priekšmeta vai lietas dalībnieku gribas dēļ, līgumslēdzējas valstīs spēkā esošo izņēmuma jurisdikcijas normu iedarbība principā tiek saglabāta. Konvencijas 4. panta pirmajā daļā ir paredzēts, ka, “ja atbildētāja domicils nav līgumslēdzējas valsts

8 — Šīs izvēles jurisdikcijas normas attiecas tostarp uz lietām, kas attiecas uz līgumiem (5. panta 1. punkts: attiecīgās saistību izpildes vietas, kas veido prasības pamatu, tiesas vienlaicīga kompetence), lietām, kas attiecas uz deliktu vai kvazideliktu (5. panta 3. punkts: tās vietas tiesas vienlaicīga kompetence, kur nodarīts kaitējums), lietām par piekritību patērētāju līgumos (14. panta pirmā daļa: tās līgumslēdzējas valsts tiesu vienlaicīga kompetence, kuru teritorijā ir patērētāja domicils), kā arī vairāku atbildētāju gadījumā (6. panta 1. punkts: tās vietas tiesas vienlaicīga kompetence, kurā atrodas domicils kādam no atbildētājiem).

9 — Šīs jurisdikcijas normas ir piemērojamas tostarp nekustamā īpašuma lietu tiesībām un nekustamā īpašuma nomai [16. panta 1. punkta a) apakšpunkts: tās līgumslēdzējas valsts tiesas izņēmuma jurisdikcija, kurā atrodas nekustamais īpašums], kā arī skaidri izteiktas kompetences piešķiršanas situācijās (17. pants: tikai tās vai to tiesu kompetence, kuras lietas dalībnieki ir noteikuši ar vienošanos par kompetences noteikšanu, tostarp saskaņā ar 16. pantā minēto izņēmuma jurisdikcijas normu ievērošanu).

10 — Briseles Konvencijas 18. pants nosaka līgumslēdzējas valsts tiesas, kurā atbildētājs piedalās tiesas procesā, lai gan viņa domicils neatrodas šajā valstī, kompetenci, izņemot gadījumu, ja šādas piedalīšanās tiesas procesā nolūks ir apstrīdēt iesaistītas tiesas kompetenci vai ja ir cita tiesa, kurai ir ekskluzīva (izņēmuma) jurisdikcija atbilstoši minētās Konvencijas 16. pantam. Runa ir par vārdos neizteiktu vienošanos par kompetences noteikšanu.

teritorijā, katras līgumslēdzējas valsts tiesas kompetence saskaņā ar 16. panta noteikumiem ir jānosaka atbilstoši šīs valsts tiesību aktiem”¹¹.

17. Saskaņā ar visiem šiem noteikumiem par piekritības noteikšanu Briseles Konvencijā ir paredzēti daži procesuālie mehānismi, lai regulētu jurisdikcijas normu ieviešanu. Šie mehānismi *lis pendens* un saistīto lietu gadījumā ir domāti, lai novērstu dažādu līgumslēdzēju valstu tiesu spriedumu pret-runīgumu.

18. Tādējādi Konvencijas 21. pantā par *lis pendens* ir noteikts, ka, “ja prasības, kurām ir viens un tas pats pamats un priekšmets, ir celtas starp tiem pašiem lietās dalībniekiem dažādu līgumslēdzēju valstu tiesās, otrai iesaistītajai tiesai [...] ir jāaptur tiesvedība [lietā] līdz brīdim, kamēr tiek noskaidrota pirmās iesaistītās tiesas kompetence” [...], un, ja tā tiek noteikta, jāatsakās no kompetences par labu šai pēdējai minētajai tiesai.

19. Attiecībā uz saistītām lietām Konvencijas 22. pantā ir paredzēts, ka, ja saistītās prasības ir celtas dažādu līgumslēdzēju valstu tiesās un tiek izskatītas pirmajā instancē, otrā

iesaistītā tiesa var apturēt tiesvedību [lietā]. Šī tiesa pēc kāda no lietas dalībnieku pieprasījuma var arī atteikties no kompetences, ja [tās valsts] tiesību akti ļauj apvienot saistītās lietas un pirmā iesaistītā tiesa ir kompetenta izskatīt abas prasības. Saskaņā ar Konvencijas 22. panta trešo daļu šis mehānisms attiecas uz “prasībām, kuras ir tik cieši savstarpēji saistītas, ka ir lietderīgi tās izskatīt un izlemt vienlaicīgi, lai novērstu pretrunīgu spriedumu risku, ko rada atsevišķas tiesvedības”.

20. Noteikumu ietvaros par piekritības noteikšanu vai kompetences īstenošanu Briseles Konvencijas III sadaļā ir ieviests vienkāršots tiesas spriedumu atzīšanas un izpildes mehānisms. Šis mehānisms attiecas uz līgumslēdzējas valsts tiesas taisītu spriedumu atzīšanu un izpildi citā līgumslēdzējā valstī.

21. Pēc Amsterdamas Līguma [veiktās] “komunitarizācijas” (Kopienas mēroga iegūšanas) tiesu sadarbības civillietās jomā Padome pieņēma Regulu Nr. 44/2001, pamatojoties EKL 61. panta c) apakšpunktu un EKL 67. panta 1. punktu. Šajā regulā, ar kuru bija paredzēts aizstāt Briseles Konvenciju, ir pārņemta lielākā daļa tās noteikumu, vienlaicīgi veicot dažus pielāgojumus.

11 — Lai gan Regula Nr. 44/2001 pamata lietai nav piemērojama, norādišu, ka tās 4. pants ir papildināts ar atrunu, kas ietekmē to izņēmuma jurisdikcijas normu iedarbību, kas attiecas uz lietas dalībnieku grību.

22. Minētā regula ir piemērojama visās dalībvalstīs, izņemot Dāniju¹², attiecībā uz prasībām, kuras ir celtas kopš datuma, kad tā stājās spēkā, proti, 2002. gada 1. marta. Šajā lietā tiesvedību uzsāka pirms 2002. gada 1. marta, tā kā attiecībā uz to ir piemērojama tikai Briseles Konvencija, nevis Regula Nr. 44/2001.

24. Anglosakšu tiesībās *forum non conveniens* doktrīna ir tikusi pastāvīgi un nozīmīgi attīstīta.

25. Pašlaik to piemēro atbilstoši tādiem nosacījumiem, kādus tos 1986. gadā Lordu palāta izklāstīja spriedumā lietā *Spiliada Maritime Corporation pret Cansulex Ltd*¹³.

B — *Forum non conveniens* doktrīna anglosakšu tiesībās

23. *Forum non conveniens* doktrīna pirmo reizi bija sastopama Skotijas tiesībās, proti, tiesību sistēmā ar galvenokārt civiltiesību ievirzi. Tikai XIX gadsimta beigās tā ieguva konkrētāku veidolu, vēlāk to iedibināja dažādos veidos citās, galvenokārt anglosakšu tiesību sistēmas valstīs — Anglijā, Īrijā un Amerikas Savienotajās Valstīs.

26. Šī tiesa izvirzīja principu, saskaņā ar kuru "tiesvedību [lietā] var apturēt, pamatojoties uz *forum non conveniens*, tikai tad, ja tiesa ir pārliecināta, ka citas valsts tiesa, kas arī ir kompetenta, ir piemērotāka izskatīt prāvu, proti, tāda, kurā lietu varētu izspriest atbilstoši lietas dalībnieku interesēm un taisnīgas tiesas spriešanai"¹⁴. Tomēr pretēji tam, ko varētu iedomāties ar *forum non conveniens* jēdzienu, iesaistītajai tiesai tas nenozīmē tikai jautājumu par "vienkāršu" praktisku vai personisku "piemērotību", kas tostarp ir saistīts ar pārmērīgo apgrūtinājumu tiesai, bet gan jautājumu par prāvas izskatīšanas tiesas objektīvo piemērotību¹⁵.

12 — Šī īpašā situācija izriet no protokola par Dānijas situāciju, kas ir pievienots EŠ un EK Līgumu pielikumā. No tā izriet, ka Regula Nr. 44/2001 nav piemērojama Dānijā, bet [attiecībā] starp šo un citām dalībvalstīm, kurām ir saistoša Regula, turpina piemērot Briseles Konvenciju. Salīdzināma ir arī Apvienotās Karalistes un Īrijas situācija, kas noteikta ar protokolu, kas tāpat ir pievienots EŠ un EK Līgumu pielikumā. Tomēr atbilstoši minētā protokola 3. panta 1. punktam Apvienotā Karaliste un Īrija darīja zināmu savu vēlmi piedalīties Regulas Nr. 44/2001 pieņemšanā un piemērošanā, tā kā tām šī regula ir piemērojama.

13 — Turpmāk tekstā — "spriedums *Spiliada*" (AC 460, 1987) Ņīket, ka šajā spriedumā izvirzītie principi atbilst tiem, kādi ir tikusi ņēmti vērā Jamaikā. Šajā sakarā skat. Džeksona, pirmā atbildētāja pamata prāva, apsvērumus (25. punkts).

14 — Skat. iepriekš minēto spriedumu *Spiliada*, 476. lpp.

15 — *Ibidem*, 474. lpp. Šajā sakarā *forum non conveniens* mehānisms, kas ir piemērojams prasībai, kas celta pret atbildētāju, kurš atrodas Anglijā (atbilstoši anglosakšu tiesībām, izmantojot "parasto" jurisdikcijas normu), var tikt salīdzināts ar *forum conveniens* normu. Saskaņā ar šo pēdējo minēto mehānismu, ja prasība tiek celta pret atbildētāju, kurš neatrodas Anglijā (atbilstoši anglosakšu tiesībām, izmantojot "arkārtas" jurisdikcijas normu), Anglijas tiesa var atteikties paziņot par dokumentu, ar kuru ierosināta lieta, uz ārzemēm, tāpēc, ka ārvalsts tiesa ir *forum conveniens*, tādējādi attiecīgo tiesvedību nevarēs uzsākt Anglijā. Šajā sakarā skatīt 480.–482. lpp.

27. Atbilstoši iepriekš minētajam spriedumam lietā *Spiliada* metodika, kādu ievēro Anglijas tiesa, iedalās šādos posmos.

28. Pirmkārt, šai pēdējai minētajai tiesai ir jānosaka, vai ārvalsts tiesa ir "skaidri un viennozīmīgi piemērotāka"¹⁶. Ar šī uzdevuma palīdzību ir jānonāk pie "prāvas pirmās izvēles [*forum naturel*] un piemērotākās tiesas" identificēšanas, proti, "pie tās, kurai ar prāvu ir visciešākais sakars"¹⁷. Vērā ņemamie sasaistes faktori ir ne tikai praktiska vai finansiāla veida (tādi kā liecinieku pieejamība)¹⁸, bet arī tādi kā attiecīgajam darījumam piemērojamās tiesības un lietas dalībnieku uzturēšanās vai to darbības juridiskās adreses vieta¹⁹.

29. Otrkārt, tad, kad iesaistītā tiesa ir identificējusi citas valsts tiesu, kura ir "skaidri un viennozīmīgi piemērotāka", tai ir jāpārlicinās par to, ka prasītājam ir nodrošinātas "tiesības uz taisnīgu tiesu" šajā tiesā²⁰, precizāk izsakoties, "tiesības uz efektīvu tiesas spriešanu"²¹. Šis nosacījums ir konstruēts ierobežojoši. Tādējādi parasti nevar atteikt apturēt tiesvedību [lietā] vienkārši tā iemesla dēļ, ka prasītājs zaudētu anglosakšu tiesībās paredzēto priekšrocību, tādu kā

lielāks kompensācijas apmērs, efektīva pierādījumu iegūšanas sistēma, garāks prasības noilgums nekā tas ir attiecīgās ārvalsts tiesas valstī²². Saskaņā ar Lordu palātas teikto "pieļaut to, ka prasītājam tiek piemērota no Anglijas tiesvedības izrietoša priekšrocība par sliktu atbildētājam, būtu pretrunā objektīvai pieejai", kas ir [piemītoša] *forum non conveniens*²³. Tomēr, pastāvot dažiem ļoti īpašiem apstākļiem, ir jāņem vērā juridiski vai praktiski ierobežojumi attiecībā uz iespēju saņemt jurista pakalpojumus ārvalsts tiesā, kā arī neiespējamība iegūt juridisko palīdzību tiesvedībā minētajā tiesā, kamēr šāda palīdzība ir pieejama Anglijā un ir skaidrs, ka, ja šī palīdzība netiks sniegta, prasītājs atteikties no savas prasības²⁴.

30. Anglosakšu tiesībās iesaistītā tiesa neuzņemas veikt šādu pārbaudi pēc pašas iniciatīvas, bet gan tikai pēc kāda no lietas dalībnieku pieprasījuma²⁵. Atbildētājam, kurš izvirza *forum non conveniens* izņēmumu, lai iebilstu pret to, ka procesu turpina tiesā, kurai ir kompetence attiecīgajā jautājumā, ir jāpierāda, ka pastāv ārvalsts tiesa,

16 — Skatīt iepriekš minēto spriedumu *Spiliada*, 477. lpp. (c) apakšpunkts).

17 — *Ibidem*, 477. un 478. lpp., [d] apakšpunkts).

18 — Ir jāatgādina, ka anglosakšu tiesību sistēmas valstīs īpaša vērība tiek piešķirta liecinieku, jo īpaši ekspertu, uzklaušanās tiesas sēdē.

19 — Skat. iepriekš minēto spriedumu *Spiliada*, 478. lpp. [d] apakšpunkts).

20 — *Ibidem*, 482. lpp..

21 — Šo izteicienu Lordu palāta pēc sprieduma *Spiliada* izmantoja spriedumā lietā *Lubbe* pret *Cape plc* (2000, 1 WLR, 1545, III) (turpmāk tekstā — "*Lubbe* spriedums").

22 — *Ibidem*, 482. lpp.

23 — Skatīt iepriekš minēto spriedumu *Spiliada*, 482. lpp.

24 — Skatīt šajā sakarā Lordu palātas judikatūru, ko pieminējis A. Nuyts. *L'exception de forum non conveniens (étude de droit international privé comparé)*, thèse ULB, 2001–2002, vol. II, 218. punkts. Skatīt precizāk spriedumu lietā *Cornelly* pret *RTZ Corporation plc* (1998, AC 854, 873. un 874. lpp.), un iepriekš minēto spriedumu *Lubbe*.

25 — Skatīt iepriekš minēto A. Nuyts, 202. punkts.

kas ir tikpat kompetenta un kura skaidri un viennozīmīgi ir vairāk piemērota²⁶. Tad, kad ir izpildīts šis pirmais nosacījums, prasītājam, kas vēlas izvairīties no attiecīgā procesuālā izņēmuma iedarbības, ir jāpierāda, ka viņš nevarēs panākt taisnīgu tiesu attiecīgajā ārvalsts tiesā, proti, ka nav izpildīts otrs nosacījums, kāds ir vajadzīgs tam, lai minēto iebildumu varētu uzturēt spēkā.

31. Šos *forum non conveniens* doktrīnas piemērošanas nosacījumus iesaistītā tiesa pārbauda “diskrecionāri” tādā nozīmē, ka attiecīgajā jautājumā šai pēdējai minētajai tiesai ir liela rīcības brīvība.

32. Anglijas pašreizējās tiesībās šīs doktrīnas piemērošana izpaužas kā tiesvedības apturēšana [lietā], proti, kā [lietas] izskatīšanas apturēšana *sine die* [uz nenoteiktu laiku], tiesai neizbeidzot lietu. No tā izriet, ka Anglijas tiesa var atsākt tiesvedību [lietā] gadījumā, ja, piemēram, izrādītos, ka lietas izskatīšana tomēr nav piekritīga citas valsts tiesai vai ka prasītājam nebūtu iespēja uz efektīvu tiesas spriešanu šajā tiesā. Prasītājam, kas vēlas atsākt tiesvedību, ir jāiesniedz šim nolūkam vajadzīgie pierādījumi.

33. Tradicionāli netiek paredzēts, ka attiecīgo lēmumu apturēt tiesvedību [lietā] papildinātu rikožums par lietas nodošanu ārvalsts tiesai. Šāda procedūra liktu ārvalsts tiesai

atzīt, ka lieta tai ir piekritīga un īstenot savu iespējamo kompetenci. Tomēr ir vispārpieņemts, ka valsts tiesas var spriest tikai par savu, nevis par citas valsts tiesu piekritību. Tādējādi prasītājam, kurš domā uzturēt spēkā savus prasījumus, ir jāveic pasākumu kopums, kas ir vajadzīgs jaunas prasības celšanai ārvalsts tiesā.

34. Pirmās instances tiesas lēmumu, kurā pēc tās ieskatiem ir izvērtēts *forum non conveniens* izņēmums, apelācijas tiesa var grozīt pēc būtības šajā jautājumā tikai tad, ja šī pēdējā minētā tiesa uzskata, ka pirmās instances tiesas apstiprināto pamatu pārbaužu ietvaros tā ir acīmredzami ļaunprātīgi izmantojusi savu plašo rīcības brīvību²⁷.

C — *Forum non conveniens* doktrīnas situācija pēc Briseles Konvencijas stāšanās spēkā Apvienotajā Karalistē

35. Briseles Konvencija, kas grozīta ar 1978. gada Konvenciju par pievienošanos, Apvienotajā Karalistē stājās spēkā 1987. gada 1. janvārī.

26 — Angļu tiesībās kopš civilprocesuālo normu reformas 1998. gadā *forum non conveniens* izņēmums ir jāizvirza *in limine litis* [iepriekšēji], proti, pirms visa veida pamata aizstāvības, nevis jebkurā procesuālajā stadijā. Šajā sakarā skatīt iepriekš minēto A. Nuyts, 204. punkts.

27 — Skatīt iepriekš minēto A. Nuyts, 208. punkts.

36. Šajā sakarā pieņēma *Civil Jurisdiction and Judgements Act 1982* (1982. gada Likums par piekritību un tiesas spriedumiem civillietās). Likuma 49. pants noteic, ka "neviens šī likuma noteikums neiestājas pret to, ka Apvienotās Karalistes tiesa saistībā ar tajā izskatāmo lietu aptur tiesvedību, svītro lietu vai izbeidz lietu, [...] pamatojoties ar *forum non conveniens* [doktrīnu] [...], ja šie pasākumi ir saderīgi ar 1968. gada Konvenciju".

veniens doktrīnu, atteikties īstenot kompetenci, ko tām piešķir Konvencijas 2. pants (pamatojoties uz atbildētāja domicila vietu Apvienotajā Karalistē), ja citas valsts, kura nav ligumslēdzēja, tiesa ir piemērotāka un ja citas ligumslēdzējas valsts, nevis Apvienotās Karalistes tiesu jurisdikcija nav nekādā veidā iesaistīta. Argumentus, kurus apelācijas tiesa izvirzīja sava lēmuma pamatojumam, var rezumēt šādi.

37. Šī atsauce uz iespējamo *forum non conveniens* doktrīnas nesaderīgumu ar Briseles Konvenciju ir devusi iemeslu ļoti pret-runīgiem Anglijas tiesu apsvērumiem, jo īpaši, kad runa ir par šīs doktrīnas piemērošanu attiecībās starp ligumslēdzēju valsti un trešo valsti.

39. Pirmkārt, no EEK Līguma 220. panta, pamatojoties uz kuru pieņēma Briseles Konvenciju, izriet, ka tajā minētās jurisdikcijas normas piemēro attiecībās starp ligumslēdzējām valstīm³⁰.

38. Tādējādi pretēji *High Court of Justice of England and Wales (Chancery Division)* [Anglijas un Velsas Augstākās tiesas nodaļa]²⁸, apelācijas tiesa spriedumā lietā *Harrods (Buenos Aires) Ltd*²⁹ atzina iespēju Anglijas tiesām, piemērojot *forum non con-*

40. Otrkārt, gadījumā, ja Konvencijas 2. pantam būtu obligāts spēks attiecībās starp ligumslēdzēju valsti un valsti, kura nav ligumslēdzēja, Anglijas tiesa — kas, pamatojoties uz šo pantu, ir kompetenta — nevarētu apturēt tiesvedību [lietā] tādu iemeslu dēļ, kas izriet no vienošanās par kompetences noteikšanu vai *lis pendens*, vai saistīto lietu gadījumiem, ja alternatīvā tiesa neatrodas ligumslēdzējā valstī. Briseles Konvencijas 17., 21. un 22. pantu, kurā noteikti piekritības sadalījuma mehānismi, kas ir pamatoti ar šādiem iemesliem, piemēro tikai attiecībās starp dažādu ligumslēdzēju valstu tiesām. Saskaņā ar apelācijas tiesas teikto, šāds

28 — Šajā sakarā skat. spriedumus lietā *Berisford plc/New Hampshire Insurance Co.* (1990, 2 QB 631) un lietā *Arkwright Mutual Insurance Co./Bryanston Insurance Co. Ltd* (1990, 2 QB 649). Šajos spriedumos Augstākā Tiesa [*High Court*] ir nolēmusi, ka *forum non conveniens* piemērošanas mehānisms ir pretrunā Briseles Konvencijas 2. panta obligātajam raksturam un ar to tiek apdraudēta vienveidīga jurisdikciju normu piemērošana ligumslēdzējās valstīs.

29 — Turpmāk tekstā "spriedums *Harrods*" (1992, Ch. 72, CA). Šo spriedumu taisīja tiesvedības ietvaros starp sabiedrību, kas dibināta saskaņā ar Anglijas tiesībām, kuras domicils ir Anglijā, bet kura visu savu darbību veica Argentīnā, kur atrodas tās lēmēj. un kontrolinstitūcijas (sabiedrība *Harrods Buenos Aires*), kā arī tās lielākais akcionārs (Šveices sabiedrība *Intercomfinanz*), kopā ar tās mazākumakcionāru (Šveices sabiedrība *Ladenimar*) attiecībā uz domstarpībām par minētās Anglijas sabiedrības pārvaldību.

30 — *Ibidem*, 96. un 103. lpp.

iznākums būtu pretrunā Briseles Konvencijas autoru nolūkam. No tā izriet, ka Briseles Konvencijas 2. pantam nevar tikt piešķirts obligāts raksturs, ja vienīgā attiecīgā jurisdikcijas kolīzija attiecas uz vienas līgumslēdzējas valsts tiesām un trešo valstu tiesām³¹.

41. Visbeidzot, *forum non conveniens* doktrīnas piemērošana attiecībās starp Anglijas tiesu un valsts, kura nav līgumslēdzēja, tiesu, nebūtu pretrunā mērķim par spriedumu brīvu apriti Eiropā, ko īsteno ar Konvenciju, tieši tāpēc, ka, ja attiecīgā Anglijas tiesa atsakās īstenot savu kompetenci, tā netaisis spriedumu par lietas būtību, kas būtu atzīstams par lietas būtību, kas būtu izpildāms citās līgumslēdzējās valstīs³².

42. No tā apelācijas tiesa secināja, ka Briseles Konvencija neiestājas pret to, ka Anglijas tiesa aptur tiesvedību [lietā], piemērojot *forum non conveniens* doktrīnu, "gadījumā, ja vienīgā alternatīvā tiesa atrodas valstī, kura nav līgumslēdzēja valsts"³³.

31 — *Ibidem*, 97. un 98. lpp.

32 — *Ibidem*, 97. lpp.

33 — *Ibidem*, 103. lpp. [d] apakšpunkts).

43. Izskatot apelācijas sūdzību par šo spriedumu, Lordu palāta nolēma šajā sakarā uzdot jautājumu Tiesai³⁴. Kā jau minēju, galu galā šie prejudiciālie jautājumi tika atsaukti sakarā ar lietas dalībnieku izlīgumu.

44. Dažus gadus vēlāk iepriekš minētā spriedumā lietā *Lubbe*³⁵ Lordu palāta uzsvēra to, ka "atbilde uz šo jautājumu nav skaidra", bet ka tā ir izlēmusi to no jauna neiesniegt Tiesai, jo jebkurā gadījumā, lai kāda arī būtu tai sniegtā atbilde, *forum non conveniens*

34 — Par šo jautājumu prejudiciālie jautājumi bija formulēti šādi:

"1) Vai 1968. gada Konvencija regulē līgumslēdzējas valsts tiesu jurisdikciju, nepastāvot jebkādai jurisdikcijas kolīzijai ar citas līgumslēdzējas valsts tiesām?"

2) a) vai 1968. gada Konvencija ir šķērslis tam, ka, ja tās kompetence ir balstīta uz šīs Konvencijas 2. pantu, līgumslēdzējas valsts tiesa īsteno ar valsts tiesību aktiem tai piešķirto rīcības brīvību un atsakās no kompetences par labu trešo valstu tiesām attiecībā uz prasību, kas celta pret personu, kuras domicils ir šīs līgumslēdzējas valsts teritorijā, ja nepastāv strīds par citu līgumslēdzēju valstu tiesu jurisdikciju?

b) apstiprinošas atbildes gadījumā, vai Konvencija rada šķērslis visos apstākļos vai tikai noteiktos gadījumos un, ja tā, tad tieši kādos?"

3) a) apstiprinošas atbildes gadījumā uz 2. jautājumu, vai 1968. gada Konvencija līgumslēdzējas valsts tiesai tomēr atļauj realizēt ar valsts tiesību aktiem tai piešķirto rīcības brīvību un atteikties no kompetences par labu trešās valsts tiesai attiecībā uz prasību, kas celta pret līdzatbildētāju, kura domicils nav līgumslēdzējas valsts teritorijā?

b) vai atbilde uz 3. jautājumu ir atšķirīga, ja tā rezultātā, ka tiesa atsakās no kompetences attiecībā uz prasību, kas celta pret vienu no līdzatbildētājiem, prasība var tikt noraidīta kā tāda, kas ir celta pret citu atbildētāju, kura domicils ir attiecīgās līgumslēdzējas valsts teritorijā?"

35 — Skatīt 21. zemsvītras piezīmi.

doktrīna šajā gadījumā nebija piemērojama, jo prasītājiem nebija "alternatīvas" tiesas³⁶.

45. Daži šo Lordu palātas iestarpināto piezīmi uztvēra kā nopietnas šaubas par apelācijas tiesas pieņemtās judikatūras pamatotību lietā *Harrods*³⁷.

II — Fakti un pamata lieta

46. 1997. gada 10. oktobrī Lielbritānijas pilsonis Endrjū Ovusu [*Andrew Owusu*] ar domicilu Anglijā atvaļinājumā Jamaikā cieta nopietnā nelaimes gadījumā. Nirstot jūrā vietā, kur ūdens sniedzas līdz jostasvietai, viņš atsītās pret applūdušu smilšu sēkli, kā rezultātā lauza piekto kakla skriemeli, tādējādi kļūstot tetraplēģisks.

47. Šī nelaimes gadījuma rezultātā Ovusu Anglijā cēla prasību par kaitējuma atlīdzību pret Džeksonu [*Jackson*], kura domicils arī bija šajā dalībvalstī³⁸. Šī pēdējā minētā persona izirēja attiecīgajai personai māju,

kur tā uzturējās Jamaikā un kuras tuvumā tika savainota. Šīs prasības atbalstam Ovusu apgalvoja, ka minētais līgums, kas tam noteica piekļuvi privātajai pludmalei, netieši paredzēja to, ka tai ir jābūt saprātīgi drošai un bez slēptām briesmām (riskiem).

48. Aizstāvībā pirmais atbildētājs izvirzīja *forum non conveniens* izņēmumu un tā rezultātā prasīja apturēt tiesvedību [lietā]. Papildus tam, ka lietai ar Jamaiku bija ciešāka saistība nekā ar Angliju, pirmais atbildētājs norādīja, pirmkārt, ka tā apdrošināšanas polise par mājvietas nodrošināšanu Jamaikā neattiecas uz zaudējumiem, kurus ir atzinusi kāda cita, nevis Jamaikas tiesa, un, otrkārt, ka jautājumi par līgumisko saistību izpildes principu un kaitējuma atlīdzību lielā mērā varētu tikt risināti tādā pašā veidā Jamaikā un Anglijā.

49. Tāpat Ovusu lūdza noskaidrot Anglijas tiesām vairāku Jamaikas sabiedrību atbildību. Šī prasība attiecās tostarp uz *Mamme Bay Club Ltd* (īpašnieks, kurš apsaimniekoja *Mamme Bay* pludmali, atļaujot Ovusu tai piekļūt)³⁹, *The Enchanted Garden Resorts & Spa Ltd* (kas vadīja atpūtas centru netālu no attiecīgās pludmales, pie kuras piekļuve bija

36 — Skatīt šo secinājumu 28. punktā

37 — Skat. it īpaši iepriekš minēto A. Nuyts, (181. punkts) un R. Fentiman. *Outsting Jurisdiction in the European Judicial Area. Cambridge Yearbook of European Legal Studies*. 2000, 109. lpp., un *Stays and the European Conventions: End-Game?* CLJ 10, 2001, 11. lpp.

38 — Turpmāk tekstā — "pirmais atbildētājs".

39 — Turpmāk tekstā — "trešā atbildētāja".

atļauta arī tā klientiem)⁴⁰ un *Town & Country Resorts Ltd* (kas apsaimniekoja lielu viesnīcu, kura atrodas blakus šai attiecīgajai pludmalei un kas bija īpašniece tās piekļuves licencei, nodrošinot tās apsaimniekošanu, uzturēšanu un uzraudzību)⁴¹.

50. Visas šīs Jamaikas sabiedrības tika iesaistītas, pamatojoties uz deliktatbildību vai kvazideliktatbildību. Tām tika pārņemta pasākumu, kas bija vajadzīgi, lai brīdinātu peldētājus no briesmām, kas saistītas ar iegrimušajiem smilšu sēkļiem, neveikšana, lai gan šāds pasākums bija jāveic, jo tādas pašas smaguma [pakāpes] nelaimes gadījums līdzīgos apstākļos bija noticis pirms diviem gadiem, ievainojot Lielbritānijas atpūtnieku un tostarp radot pamatu tiesvedības par zaudējumu atlīdzību uzsākšanai Jamaikas tiesās (visu atbildētāju domicili bija šajā valstī).

51. Saskaņā ar Anglijā piemērojamām civilprocesa normām Ovusu prasija atļauju iesūdzēt Anglijas tiesās attiecīgās Jamaikas sabiedrības. Anglijas tiesa (*Deputy District Judge Beevers*) sniedza viņam šādu atļauju. Tomēr pieteikums par lietas ierosināšanu tika paziņots tikai trijām no šīm sabiedrībām (proti, trešajai, ceturtajai un sestajai atbildētājai).

52. Šīs pēdējās minētas sabiedrības apstrīdēja Anglijas tiesas kompetenci, kurā bija iesniegta prasība. Dažas arī prasīja tiesu atteikties no kompetences un atļaut uzsākt procesu ārzemēs. Saskaņā ar to teikto, tikai Jamaikas tiesas ir kompetentas, ņemot vērā dažādos prāvas saistības kritērijus ar Jamaiku.

53. Ar 2001. gada 16. oktobra rīkojumu tiesnesis Bentlijs [*Bentley*], QC, (kurš noturēja tiesas sēdi kā *Deputy High Court Judge in Scheffield* [Šefildas Augstākās tiesas tiesneša vietnieks]) noraidīja kopumā atbildētāju izvirzītos aizstāvības pamatus.

54. Runājot par *forum non conveniens* izņēmumu, ko izvirzīja pirmais atbildētājs, viņš uzskatīja, ka Tiesas 2000. gada 13. jūlija spriedums lietā *Group Josi*⁴² iestājas pret to, ka tiek apturēta tiesvedība [lietā] tikai tā iemesla dēļ, ka iesaistītā tiesa nav piemērota izskatīt lietu. Šajā spriedumā Tiesa ir nolēmusi, ka Briseles Konvencijā ietvertās juridiskās normas principā ir piemērojamas prāvai, ja atbildētāja sabiedrības juridiskā adrese vai domicils atrodas līgumslēdzējā valstī⁴³. Saskaņā ar pirmās instances tiesas teikto, šī Tiesas veiktā Briseles Konvencijas interpretācija ir pretrunā tam, ko pirms

40 — Turpmāk tekstā — "ceturta atbildētāja".

41 — Turpmāk tekstā — "sesta atbildētāja".

42 — Lieta C-412/98 (*Recueil*, I-5925. lpp.).

43 — Šajā sakarā tiesnesis *Bentley QC* atsaucas tostarp uz iepriekš minēto spriedumu lietā *Group Josi* 59.–61. punkts.

dažiem gadiem ir lēmusi apelācijas tiesa lietā *Harrods*⁴⁴. Uzskatot, ka tā nav tiesīga šajā sakarā uzdot Tiesai prejudiciālu jautājumu⁴⁵, tā nolēma, ka, pamatojoties uz iepriekš minēto spriedumu lietā *Group Josi*, tā nevar apturēt tiesvedību [lietā] attiecībā uz pirmo atbildētāju (Džeksonu) tāpēc, ka viņa domicils ir līgumslēdzēja valstī.

pirmās instances tiesa uzskatīja, ka Anglijas, nevis Jamaikas tiesa ir piemērota izspriest lietu kopumā.

55. Runājot par citu atbildētāju (trešās, ceturtais un sestās atbildētājas) izvirzītajiem aizstāvības pamatiem, Pirmās instances tiesa noraidīja arī tos, lai gan, pirmkārt, Briseles Konvencijā ietvertās jurisdikcijas normas nav piemērojamas šim atbildētājam attiecīgajā lietā un, otrkārt, minētās lietas izspriešanai Jamaikas tiesa acīmredzami ir piemērotāka nekā Anglijas tiesa.

57. Par šo pirmās instances tiesas rīkojumu pirmā, trešā, ceturta un sestā atbildētājas apelācijas tiesā iesniedza apelācijas sūdzību.

58. Šis atbildētājas apgalvoja, ka Briseles Konvencija nav piemērojama strīdīgajā situācijā, tādejādi šajā gadījumā minētā Konvencija nevar iestāties pret to, ka tiek piemērota *forum non conveniens* doktrīna. Šī apgalvojuma atbalstam atbildētājas norādīja uz dažādiem argumentiem, kuros galvenokārt tika minētie tie, ko Tiesa tika apstiprinājusi ar iepriekš minēto spriedumu lietā *Harrods*.

56. Saskaņā ar tās viedokli, ja tā nevarēja apturēt tiesvedību [lietā] attiecībā uz pirmo atbildētāju, tas pats attiecas uz pārējiem atbildētājiem. Gadījumā, ja tas tā nebūtu, pastāvētu risks, ka dažādas divām valstīm piederīgas tiesas (Apvienotās Karalistes un Jamaikas) aicinātas lemt par vieniem un tiem pašiem faktiem, pamatojoties uz identiskiem vai līdzīgiem pierādījumiem, varētu nonākt pie dažādiem secinājumiem. Šādos apstākļos

59. Tā tās apgalvo, ka ar Briseles Konvenciju ieviestā sistēma par tiesu piekritības sadalījumu ir jāievēro tikai attiecībās starp līgumslēdzējam valstīm, nevis attiecībās starp līgumslēdzēju valsti un valsti, kura nav līgumslēdzēja, ja nerodas jautājums par piekritības sadalījumu ar citu līgumslēdzēju valsti.

60. Viņas arī apgalvo, ka gadījumā, ja Konvencijas 2. pants būtu obligāts — pat attiecībās starp līgumslēdzēju valsti un valsti, kura nav līgumslēdzēja — Anglijas tiesai

44 — Skat. šo secinājumu 35.-39. punktu.

45 — Tieši tas patiesībā izriet no 2. panta 1971. gada 3. jūnija Protokola par Kopienas Tiesas veikto 1968. gada 27. septembra Konvencijas par piekritību un tiesas spriedumu izpildi civillietās un komercietās interpretāciju.

būtu jāatzīst sava kompetence prasības, kas celta pret personu, kuras domicils ir Anglijā, izskatīšanai pat tad, ja tāda pati vai līdzīga tiesvedība jau notiek tās valsts, kura nav līgumslēdzēja, tiesās vai ja vienošanās par kompetences noteikšanu ir tikusi panākta par labu šim pēdējām minētajām tiesām. Šāds rezultāts būtu pretrunā Konvencijas pamatidejai.

61. Ovusu savukārt apgalvo, ka Briseles Konvencija neattiecas tikai uz jurisdikcijas normu kolīzijām starp dažādu līgumslēdzēju valstu tiesām. Aprobežojot Konvencijas piemērošanas jomu tikai ar šīm kolīzijām, tiek ietekmēts Konvencijas 2. punktā izklāstītais galvenais mērķis, proti, tiesiskās noteiktības garantija, pateicoties iespējai noteikt attiecīgo kompetento tiesu.

62. Turklāt, balstoties uz iepriekš minēto spriedumu lietā *Group Josi*, Ovusu norādīja, ka Konvencijas 2. pantā noteiktā vispārējā jurisdikcijas norma ir obligāta un ka atkāpe no tās ir iespējama tikai Konvencijā skaidri noteiktos gadījumos, kāds nebija strīdīgais gadījums.

63. Tomēr saskaņā ar viņa teikto noteiktos gadījumos (kas neatbilst pamata prāvas gadījumam) var tikt pieļautas dažas atkāpes

no 2. panta, kaut arī Konvencijā šādas atkāpes nav skaidri noteiktas. Tā tas varētu būt vai nu tad, kad līgumslēdzējas valsts tiesā celtā prasība jau tiek izskatīta valsts, kura nav līgumslēdzēja, tiesā, vai tad, kad attiecīgā prāva attiecas uz lietu tiesībām saistībā ar trešā valstī atrodošos nekustamo īpašumu, vai tad, kad lietas dalībnieki ir vienojušies nodot savas domstarpības [izskatīšanai] šīs valsts tiesās.

III — Prejudiciālo jautājumu nozīme un apjoms

64. Ņemot vērā lietas dalībnieku izvirzītos apgalvojumus, apelācijas tiesa pieņēma lēmumu apturēt tiesvedību [lietā] un uzdot Tiesai šādus prejudiciālus jautājumus:

“1) Vai 1968. gada Briseles Konvencija par piekritību un tiesas spriedumu izpildi iestājas pret to, ka tad, kad prasītājs apgalvo, ka tiesas kompetence ir balstīta uz 2. pantu, līgumslēdzējas valsts tiesa atsakās no savas kompetences saskaņā ar savas valsts tiesībām attiecībā uz prasības, kas celta pret personu šajā

valsti, izskatīšanas par labu trešās valsts tiesām:

a) ja nerodas jautājums par Briseles Konvencijas citas līgumslēdzējas valsts tiesas jurisdikciju;

b) ja prāvai nav nekādu citu saistību ar citu līgumslēdzēju valsti?

2) Ja atbilde uz pirmā jautājuma a) vai b) apakšpunktu ir apstiprinoša, vai Briseles Konvencija iestājas pret šādu iebildi par [lietas] piekritību tiesai visos vai tikai noteiktos gadījumos un, ja tā, tad kuros?"

65. Saskaņā ar apelācijas tiesas teikto no Tiesas judikatūras, ieskaitot iepriekš minēto spriedumu lietā *Group Josi*, neizriet precīza atbilde uz šiem jautājumiem. Šādos apstākļos tā norāda, ka tai vairākkārt ir bijusi iespēja izskatīt šādus jautājumus un apstiprināt tās judikatūru lietā *Harrods* vai nu attiecībā uz Briseles Konvenciju, vai attiecībā uz Lugaño Konvenciju⁴⁶.

66. Iesniedzējtiesa arī vērs Tiesas uzmanību uz to, ka ja Tiesa pieņemtu prasītāja izvirzīto

Konvencijas 2. panta interpretāciju un ja tā (iesniedzējtiesa) uzskatītu, ka prāva starp prasītāju un pirmo atbildētāju ir ista (nevis izdomājums), jautājums, kas tādā gadījumā varētu rasties pārējo atbildētāju apvienošanas Anglijas tiesvedībā dēļ, varētu radīt īpašas grūtības.

67. Apvienošanas gadījumā Anglijā taisīts spriedums, ar kuru tiek izspriesta lieta pēc būtības un kura izpilde ir paredzēta Jamaikā, var būt pretrunā noteiktām šajā valstī spēkā esošām tiesību normām par ārvalsts spriedumu atzišanu un izpildi. Turklāt pretējā gadījumā, ja apvienošanās nenotiktu, ir iespējams, ka Anglijas un Jamaikas tiesas taisītu pretrunīgus spriedumus, lai gan spriedumi ir taisīti sakarā ar vienu un to pašu prāvu, pamatojoties uz identiskiem vai līdzīgiem pierādījumiem⁴⁷.

68. Iesniedzējtiesa šos secinājumus par trešās, ceturtās un sestās atbildētājas situāciju piemin tikai tādā sakarā, lai vērstu Tiesas uzmanību uz to, kā šīs pēdējās minētās Tiesas interpretācija varētu ietekmēt Briseles Konvencijas 2. pantu tikai attiecībā uz pirmā atbildētāja situāciju, runājot par risinājumu prāvai kopumā. Nav strīda par to, ka prāvai

46 — Skat. iesniedzējtiesas rīkojuma 47. punktu.

47 — Skat. iesniedzējtiesas rīkojuma 33.-35. punktu.

daļā attiecībā uz trešo, ceturto un sesto atbildētāju nav iespējams piemērot Briseles Konvencijas 2. pantu, jo šo pēdējo minēto personu domicīli ir valstī, kas nav līgumslēdzēja.

piemērošana var tikt izslēgta šajā konkrētajā gadījumā, jo īpaši 16. panta izņēmuma jurisdikcijas normu kolizijas iespējamās "atgriezeniskās iedarbības" rezultātā, ja šajā pantā noteiktie sasaistes faktori atrodas valsts, kura nav līgumslēdzēja, teritorijā.

69. Lai vēl vairāk precizētu prejudiciālo jautājumu apjomu, ir jāuzsver, sekojot Komisijas paraugam⁴⁸, ka pamata prāva nav *lispendens* gadījums un tas neietilpst ne tiesvedības, kas atrodas valsts, kura nav līgumslēdzēja, izskatīšanā un kas tika uzsākta, pirms lieta nonāca līgumslēdzējas valsts tiesās, ne vienošanās par kompetences noteikšanu ietvaros par labu trešās valsts tiesām. Tātad nav jāpārbauda tas, vai, kā to apgalvo atbildētāji pamata lietā (kā atbildes reakcija uz apelācijas tiesas spriedumu lietā *Harrods*) Briseles Konvencijas 2. panta piemērošana uz šiem precedentiem nav attiecināma.

71. Tāpat kā Ovasu, Komisija, kā arī Apvienotās Karalistes valdība (kas visi sniedza mutvārdu paskaidrojumus par šiem dažādiem gadījumiem) uzskatu, ka Tiesas atbildes apjoms ir stingri jāierobežo ar to, kas ir nepieciešams pamata prāvas risinājumam.

72. Šajā ziņā ierosinu, pirmkārt, pārformulēt pirmo prejudiciālo jautājumu, skaidri norādot pārbaudāmās problemātikas posmus un, otrkārt, atzīt par nepieņemamu otro prejudiciālo jautājumu.

70. Turklāt, kā to norādīja Ovasu⁴⁹, lai gan pamata prāvai patiešām ir saistība ar trešo valsti, nav strīda par to, ka šī ir cita veida saikne salīdzinājumā ar tām, kas pamato līgumslēdzējas valsts tiesas izņēmuma jurisdikciju atbilstoši Briseles Konvencijas 16. pantam. Šādos apstākļos nav arī jāpārbauda, vai Briseles Konvencijas 2. panta

73. Runājot par pirmo prejudiciālo jautājumu, uzskatu, ka tas ir jāsadala divos atsevišķos jautājumos, kas tiek uzdoti secīgi viens aiz otra tā, ka, pirms pāriet pie nākamā jautājuma, jāatbild uz iepriekšējo. Pirms pārbaudīt to, vai Briseles Konvencija iestājas pret to, ka līgumslēdzējas valsts tiesa atsakās īstenot kompetenci, ko tai piešķir ar Briseles Konvencijas 2. pantu, tā iemesla dēļ, ka

48 — Skat. Komisijas rakstveida paskaidrojumu 47. un 48. punktu, kā arī 82.–88. punktu.

49 — Skat. šo rakstveida apsvērumu 32. punktu.

valsts, kura nav līgumslēdzēja, tiesa atrodas labākā situācijā, lai izskatītu lietu pēc būtības, ir svarīgi noskaidrot, vai, kā to apgalvo prasītājs, minētās konvencijas 2. pants patiešām ir piemērojams šajā konkrētā situācijā, kā rezultātā šis pants var būt iesaistītās tiesas piekritības pamatā.

74. Rezultātā uzskatu, ka pirmo prejudiciālo jautājumu ir jāsaprot kā tādu, kas sastāv no divām daļām saskaņā ar šādiem noteikumiem.

75. Pirmkārt, ar šo jautājumu iesniedzēja vēlas noskaidrot pēc būtības, vai Briseles Konvencijas 2. pants ir piemērojams, ja prasītāja un atbildētāja domicili ir vienā un tajā pašā līgumslēdzējā valstī un ja prāvai šis līgumslēdzējas valsts tiesās starp lietas dalībniekiem ir noteikta saistība ar trešo, nevis ar citu līgumslēdzēju valsti, tā ka vienīgais jautājums par piekritības sadalījumu, kas var rasties šajā prāvā, ir iespējams tikai sakarā ar attiecībām starp līgumslēdzējas valsts un trešās valsts tiesām, nevis attiecībām starp dažādu līgumslēdzēju valstu tiesām.

76. Citiem vārdiem sakot, ir jānosaka tas, vai pamata prāvas gadījums ietilpst Briseles Konvencijas 2. panta teritoriālajā piemērojamībā vai [tās] piemērojamībā personām.

77. Tālāk, ja atbilde uz šo iepriekšējo jautājumu ir apstiprinoša, iesniedzējtiesa mēģina noskaidrot pēc būtības, vai Briseles Konvencija iestājas pret to, ka līgumslēdzējas valsts tiesa — kuras kompetence ir noteikta, balstoties uz minētās konvencijas 2. pantu — izmantojot rīcības brīvību, atsakās īstenot šo kompetenci tā iemesla dēļ, ka valsts, kura nav līgumslēdzēja, tiesa ir piemērotāka lietas izskatīšanai pēc būtības, ja šī pēdējā minētā tiesa nav tikusi noteikta ne ar kādu vienošanos par kompetences noteikšanu, tajā agrāk nav tikusi iesniegta neviena prasība, kas varētu dot iemeslu *lis pendens* vai saistīto lietu gadījumam, un minētās prāvas saistība ar šo valsti, kas nav līgumslēdzēja, ir citāda nekā tā, kas ir noteikta Briseles Konvencijas 16. pantā.

78. Citiem vārdiem sakot, ir jānosaka, vai Briseles Konvencija iestājas pret *forum non conveniens* doktrīnas piemērošanu tādā gadījumā, kāds tas ir pamata prāvā.

79. Tikai tādā gadījumā, ja atbilde uz šo pēdējo minēto jautājumu ir apstiprinoša, iesniedzējtiesa mēģina noskaidrot atbilstoši savam otrajam prejudiciālajam jautājumam, vai Briseles Konvencija iestājas pret to visos, vai tikai noteiktos gadījumos un, ja tā, tad tieši kuros. Pēc manām domām, šis otrais prejudiciālais jautājums ir jāatzīst par nepieņemamu.

80. Izlasot iesniedzējtiesas rīkojumu, viss ļauj domāt, ka šis otrais prejudiciālais jautājums vispirms ir uzskatāms par mēģinājumu noskaidrot, vai Tiesas atbilde uz iepriekšējo jautājumu būtu citāda gadījumā, ja pamata prāvu raksturotu vai nu *lis pendens* gadījums, vai tiesvedības trešās valsts tiesā, vai tas, ka pastāv vienošanās par kompetences piešķiršanu par labu šādai tiesai, vai tāda paša veida saistība ar šo valsti, kāda tā ir noteikta Briseles Konvencijas 16. pantā⁵⁰. Tomēr, kā jau to norādīju, šeit runa ir par faktiskām situācijām, kas tādas nav pamata prāvā.

balstītiem jautājumiem⁵¹. No tā izriet, ka saskaņā ar pastāvīgo judikatūru šāda veida prejudiciālie jautājumi nav pieņemami. No tā es secinu, ka otrais prejudiciālais jautājums ir jāatzīst par nepieņemamu.

IV — Analīze

82. Pirmkārt apskatīšu jautājumu par Briseles Konvencijas 2. panta teritoriālo piemērojamību vai [tā] piemērojamību personām (proti, pirmā prejudiciālā jautājuma pirmā daļa). Otrkārt, ņemot vērā atbildi uz šo iepriekšējo jautājumu, apskatīšu to [jautājumu], kas attiecas uz *forum non conveniens* doktrīnas saderīgumu ar minēto konvenciju (proti, pirmā prejudiciālā jautājuma otrā daļa).

81. Izprotot šo otro prejudiciālo jautājumu šādā nozīmē, tas ir hipotētisks, līdz ar to tas ir jāatzīst par nepieņemamu. Prejudiciālā nolēmuma tiesvedībā Tiesai, lai pārliecinātos par savu kompetenci, ir jāpārbauda nosacījumi, pie kādiem valsts tiesa tai ir iesniegusi lietu. Šajā sakarā Tiesa pastāvīgi ir uzsvērusi, ka "sadarbības jēga, kas ir jāsaģlabā prejudiciālā nolēmuma procedūrā, nosaka, ka valsts tiesai no savas puses ir jāņem vērā Tiesai uzticētā funkcija — palīdzēt tiesas spriešanā dalībvalstīs, nevis sniegt konsultatīvus viedokļus par vispārīgiem vai uz pieņēmumiem

A — Par Briseles Konvencijas 2. panta teritoriālo piemērojamību un [tā] piemērojamību personām

83. Ir jāatceras, ka iesniedzēja vēlas noskaidrot pēc būtības, vai Briseles Konvencijas

51 — Skat. it īpaši Tiesas 1995. gada 15. decembra spriedumu lietā C-415/93 *Bosman* (Recueil, I-4921. lpp., 59. punkts); 2001. gada 13. marta spriedumu lietā C-379/98 (*PreussenElektra*, Recueil, I-2099. lpp., 38. punkts); 2002. gada 22. janvāra spriedumu lietā C-390/99 *Canal Satellite Digital* (Recueil, I-607. lpp., 18. punkts); 2002. gada 21. marta spriedumu lietā C-451/99 *Cura Anlagen* (Recueil, I-3193. lpp., 16. lpp.) un 2004. gada 30. marta spriedumu C-147/02 *Alabaster* (Recueil, I-3101. lpp., 54. punkts).

50 — Tiesi tas izriet no iesniedzējtiesas rīkojuma 44. un 45. punkta, kā arī 48. punkta (5. apakšpunkta), 55. un 56. punkta, kuros izklāstīti pamata prāvas lietas dalībnieku argumenti, kas, atgādināšu, lielā mērā atbilst tiem, kas tika izvērsti lietā *Harrods* un attiecībā uz kuriem apelācijas tiesa [Court of Appeals] jau ir pasludinājusi spriedumu.

2. pants ir piemērojams, ja prasītāja un atbildētāja domicili ir vienā un tajā pašā līgumslēdzējā valstī un arī ja lietai šis līgumslēdzējas valsts tiesās starp lietas dalībniekiem ir noteikta saistība ar trešo, nevis ar citu līgumslēdzēju valsti tā, ka vienīgais jautājums par piekritības sadalījumu, kas var rasties šajā tiesvedībā, ir iespējams tikai sakarā ar attiecībām starp līgumslēdzējas valsts un trešās valsts tiesām, nevis attiecībām starp dažādu līgumslēdzēju valstu tiesām.

84. Shematiskā veidā ar šo jautājumu atgriežas pie jautājuma par to, vai Briseles Konvencijas 2. pants ir atkarīgs no tiesiskām attiecībām, kas saista dažādas līgumslēdzējas valstis.

85. Tā kā šajā gadījumā šī panta piemērošanas joma nav tikusi precīzi noteikta Konvencijā, šis jautājums ir izraisījis plašas debates, lielākoties doktrināras, jo īpaši kopš [laika], kad apmēram pirms desmit gadiem apelācijas tiesa taisīja spriedumu šajā jautājumā labi zināmajā lietā *Harrods*.

86. Daži pamata prāvas lietas dalībnieki uzskatīja, ka atbilde uz šo jautājumu var nepārprotami tikt balstīta uz Jenarda ziņo-

jumu par Briseles Konvenciju⁵² (tāda, kādu to pieņēma pašā sākumā — 1968. gada 27. septembrī).

87. Tātad vispirms apskatīšu Jenarda [*Jenard*] ziņojumu, kā arī tā rezultātā izraisītās debates, jo īpaši tiesibzinātnieku debates. Pēc tam, attiecīgi, pārbaudīšu 2. panta redakciju, Konvencijas vispārējo struktūru, kā arī mērķus, kurus ir paredzēts ar to sasniegt. Visbeidzot analizēšu dažādus argumentus, kurus ir izvirzījuši daži lietas dalībnieki, iebilstot pret Konvencijas 2. panta piemērošanu pamata prāvā.

1) Jenarda ziņojums un tā rezultātā izraisītās plašās debates

88. Kā jau minēju, Konvencijas preambulā tās vienīgajā apsvērumā ir noteikts, ka minētās Konvencijas mērķis ir "noteikt [līgumslēdzēju] valstu tiesu *starptautisko jurisdikciju* [...]".

89. Savā ziņojumā Jenards no šiem noteikumiem izdara šādus secinājumus⁵³:

"[Briseles Konvencija] nemaina katrā no līgumslēdzējām valstīm spēkā esošās jurisdikcijas normas, izņemot gadījumu, ja pastāv ārvalsts faktors. Tā nedefinē šo jēdzienu, jo

52 — OV 1979, C 59, 1. lpp.

53 — Skatīt ziņojuma 8. lpp.

tiesisko attiecību starptautiskais raksturs var būt atkarīgs no pašiem prāvas apstākļiem, ko izskata tiesā. Runājot par līgumslēdzējas valsts tiesās uzsākto tiesvedību, kas attiecas tikai uz personām, kuru domicils ir šajā valstī, Konvencijai principā nav nekādas nozīmes; 2. pants tikai atkal norāda uz šajā valstī spēkā esošajām jurisdikcijas normām. Tomēr var būt tā, ka šāda veida prāvai ir starptautisks aspekts. Tāds, piemēram, būtu gadījums, ja atbildētājs ir ārvalstnieks, gadījums, uz kuru attiecas vienlīdzīgas attieksmes princips, kas ir noteikts 2. panta 2. daļā, vai ja lieta attiektos uz jomu, attiecībā uz kuru citai valstij ir izņēmuma jurisdikcija (16. pants), vai arī, ja būtu *lis pendens* gadījums vai saistīto lietu ar citas dalībvalsts tiesās iesniegto prāvu gadījums (21.–23. pants)”.

90. Atbildētāji pamata lietā, kā arī Apvienotās Karalistes valdība atsaucas uz šo ziņojumu, lai pamatotu viedokli, ka tikai starptautiskās jurisdikcijas jautājumi, kas ietilpst Briseles Konvencijas noteiktās normās, ir tie, kas rodas starp līgumslēdzējām valstīm to savstarpējās attiecībās. No tā izriet, ka Konvencija un jo īpaši tās 2. pants nav piemērojama prāvā, kurai nav saistības ar vairāk nekā vienu līgumslēdzēju valsti, proti, ar tiesiskām attiecībām, [kuras ir] vai nu līgumslēdzējas valsts iekšējās attiecības, vai ārējas, vai ne pilnībā iekšējas Kopienas attiecības, citiem vārdiem sakot, kuras nav aprobežotas ar vairākām līgumslēdzējām valstīm, bet saista līgumslēdzēju valsti un trešo valsti.

91. Saskaņā ar pirmā atbildētāja pamata prāvā, kā arī Apvienotās Karalistes valdības teikto, šis apgalvojums ir nostiprināts ar Tiesas judikatūru. Tiesa 1976. gada 6. oktobra spriedumā lietā *Tessili/Dunlop*⁵⁴, kā arī 1990. gada 15. maija spriedumā lietā *Hagen*⁵⁵ vispārīgā veidā norādīja, ka ar Konvenciju noteiktās tiesību normas par jurisdikciju ir piemērojamas iekšējām Kopienas attiecībām.

92. Pēc manām domām, ir pārmērīgi šajā judikatūrā saskatīt vispārēju principu, kas ļauj noteikt visu Konvencijā minēto jurisdikcijas normu teritoriālo piemērojamību vai [to] piemērojamību personām visos gadījumos.

93. Nevienā no šīm abām lietām neradās šāda veida jautājums, [līdz ar to] nebija vajadzīgs Tiesai pieņemt lēmumu šajā jautājumā. Turklāt šīs lietas attiecās tikai uz Konvencijas 5. panta 1. punktu, kā arī 6. panta 2. punktu un nevis 2. pantu, kā tas ir pamata prāvas gadījumā. Tomēr, kā to turpmāk redzēsīm⁵⁶, minētās konvencijas 5. panta 1. punkts, kā arī 6. panta 2. punkts nerada nekādas īpašas interpretācijas problēmas attiecībā uz to piemērošanas jomu telpā, jo acīmredzami tās attiecas uz situācijām, kurās noteikti ir iesaistītas vairākas līgumslēdzējas valstis.

54 — Lieta 12/76 (*Recueil*, 1473. lpp., 9. punkts).

55 — Lieta C-365/88 (*Recueil*, I-1845. lpp., 17. punkts).

56 — Skat. šo secinājumu 99. un 100., kā arī 126.–131. punktu.

94. No tā, pēc manām domām, izriet, ka Tiesa nekad nav pieņēmusi lēmumu, kas atbalstītu Jenarda ziņojumā izvērsto apgalvojumu un ko aizstāv atbildētāji pamata lietā, kā arī Apvienotās Karalistes valdība saskaņā ar dažiem angļu tiesibzinātniekiem⁵⁷.

95. Turklāt ir interesanti atzīmēt, ka šis apgalvojums nebūt nav vienprātīgi pieņemts tiesibzinātnieku vidū. Var arī teikt, ka tiek iezīmēta spēcīga tendence, kas liecina par labu diametriāli pretējam apgalvojumam. Runa ir par to [apgalvojumu], kuru izvirzīja Drozs [Droz], kurš tāpat kā Jenards piedalījās Briseles Konvencijas izstrādāšanā⁵⁸.

96. Saskaņā ar šo apgalvojumu, kam piekrit liels skaits autoru⁵⁹, preambulā ietvertais

izteikums (proti, līgumslēdzēju valstu tiesu starptautiskās jurisdikcijas noteikšana) nav jāsaprot tādā nozīmē, ka Konvencijas 2. panta piemērošana ir atkarīga no īpaša nosacījuma izpildes attiecībā uz tiesisko attiecību starptautisko raksturu.

97. Saskaņā ar Droza teikto, labums no tā, ka Konvencijas piemērošanu aprobežotu ar starptautiskām tiesiskām attiecībām, būtu tikai gadījumā, ja pastāvētu risks, ka dažas tajā minētās jurisdikcijas normas varētu iejaukties iekšējā tiesību sistēmā. Tomēr attiecīgais 2. panta aprobežojas ar norādi uz atbildētāja domicila līgumslēdzējā valstī spēkā esošajām iekšējām jurisdikcijas normām, proti, normām par teritoriālās piekritības sadalījumu šīs valsts iekšienē. Tātad nepastāv nekāds risks, ka 2. panta normai var būt tieša iedarbība uz iekšējo tiesību sistēmu.

57 — Attiecībā uz šo angļu [tiesību] doktrīnas daļu skat. L. Collins, 1990, 106 *LQR*, 538. un 539. lpp., ko Apelācijas tiesa ir minējusi spriedumā lietā *Harrods* (103. lpp.) un P. Kaye. *Civil jurisdiction and enforcement of foreign judgments*. Professional Books Limited, 1987, 216.–225. lpp.

58 — Skatīt G. Droz. *Compétence judiciaire et effets des jugements dans le marché commun (Étude de la convention de Bruxelles du 27 septembre 1968)*. 1972, 23.–25. lpp.

59 — Skat. it īpaši attiecībā uz beļģu doktrīnu: F. Rigaux un M. Fallon. *Droit international privé*. Maison Larquier, 2e édition refondue, 1993, tome II, Droit positif belge, 173. lpp.; M. Weser. *Convention communautaire sur la compétence judiciaire et l'exécution des décisions*. CIDC, un A. Pédone, 1975, 215.–217. lpp.; Attiecībā uz vācu doktrīnu: R. Geimer un R. Schütze. *Internationale Urteilsanerkennung*. C. H. Beck'sche Verlagsbuchhandlung, 1983, I. Band, 1. Halbband, 220.–222. lpp.; R. Geimer. "The right of access to the Courts under the Brussels Convention". *Civil Jurisdiction and Judgments in Europe, Proceedings of the Colloquium on the Interpretation of the Brussels Convention by the Court of Justice considered in the context of the European Judicial Area, Luxembourg, 11 and 12 march 1991*. Butterworths, 1992, 39. un 40. lpp. (attiecībā uz apelācijas tiesas [Court of Appeal] spriedumu lietā *Harrods*); attiecībā uz nīderlandiešu doktrīnu H. Duintjer Tebbens. "The English Court of Appeal in re Harrods: An unwelcome Interpretation of the Brussels Convention". *Law and Reality: Essays on National and International Procedural Law in Honour of Cornelis Carel Voskuil*. Martinus Nijhoff Publishers, 1992, 47. un turpmākās lpp.

98. Šis autors no tā secināja, ka, lai piemērotu Konvencijas 2. pantu, nav nozīmes tam, vai prasītāja domicils ir vai nav atbildētāja domicila līgumslēdzējā valstī un vai tiek nodalītas starptautiskās un iekšējās attiecības⁶⁰.

60 — Saskaņā ar Droza teikto, tas pats attiecas uz Konvencijas 16. pantā minētajām normām par izņēmuma jurisdikciju.

99. Atbilstoši šai loģikai viņš piebilda, ka pretēji 2. pantā minētajai vispārīgajai jurisdikcijas normai, 5. pantā minētās speciālās jurisdikcijas normas nosaka dažām lietām noteiktu tiesu, piemēram, lietās, kas attiecas uz deliktatbildību vai kvazideliktatbildību — [tās valsts] tiesa, kur kaitējums nodarīts. Viņš precizēja, ka tas pats attiecas uz jurisdikcijas normām lietās, kas saistītas ar apdrošināšanu (Konvencijas II sadaļa, 3. iedaļa), kā arī uz tām, kas saistītas ar patērētāju līgumiem (minētās konvencijas II sadaļa, 4. iedaļa).

100. Drozs uzsvēra, ka tieši šajos dažādajos gadījumos konteksts vienmēr ir starptautisks, jo tajā tiek runāts tikai par gadījumu, kad atbildētājs, kura domicils ir līgumslēdzēja valsts teritorijā, tiek iesūdzēts citas līgumslēdzēja valsts tiesā. Citiem vārdiem sakot, Konvencijas preambulā minētajam vārdam “starptautiskās” attiecībā uz šiem noteikumiem ir tikai deklaratīva un nevis noteicoša nozīme tajā ziņā, ka tas tikai konstatē jau notikuša fakta esamību, kā rezultātā nav vajadzības to noteikt par prasību, lai pārliecinātos par tā esamību.

101. Saskaņā ar viņa teikto, visbeidzot, vienīgais gadījums, kad attiecīgajam izteikumam var būt nozīme, proti, tam var būt noteicoša nozīme, ir tad, kad prāvas dalībnieku domicili ir vienā un tajā pašā līgum-

slēdzējā valstī un viņu domstarpību izskatīšanai ir tikusi noteikta šīs valsts tiesa, ja attiecīgajai pamata prāvai nav starptautiska aspekta.

102. Lai arī Konvencijas 17. pants pieļauj ar vienošanos par kompetences noteikšanu norādīt tiesu vai tiesas jurisdikciju, tikai ar noteiktiem nosacījumiem tas skaidri nepieprasa ārvalsts elementa esamību attiecīgajās tiesiskajās attiecībās. Ja ņem vērā tikai tā redakciju, tad nevar izslēgt to, ka 17. pants ir piemērojams pilnībā iekšējām tiesiskām attiecībām. Tikai šādā gadījumā ir iespējams atsaukties uz Briseles Konvencijas preambulā minēto jurisdikcijas normu starptautiskumu, lai izslēgtu 17. panta piemērošanu⁶¹.

103. Rezumējot, no šī apgalvojuma var paturēt prātā to, ka Konvencijas 2. panta piemērošana nav atkarīga no starptautisko tiesisko attiecību esamības, lai [arī] kāda būtu to forma, proti, ka šīs tiesiskās attiecības saista līgumslēdzēju valsti un trešo valsti vai divas līgumslēdzēja valstis.

61 — Saskaņā ar doktrīnas (tieszinātnieku) vairākumu tas pats attiecas tad, ja noteiktā tiesa atrodas līgumslēdzējā valstī, kura nav tā pati, kurā ir lietas dalībnieku domicili. Klausulas par piekritību iekšējās tiesībās parasti tiek aplūkotas kā nelabvēlīgas, tādējādi to pieņemamība atbilstoši Briseles Konvencijas 17. pantam ir jāaprobežo ar tiesiskām attiecībām, kuras būtībā ir starptautiskas, neatkarīgi no noteiktās tiesas atrašanās vietas. Šajā sakarā skat.: H. Gaudemet-Tallon, *Compétence et exécution des jugements en Europe*. LGDJ, 3e édition, 2002, 97. lpp., kurā ir ietvertas dažādas doktrīnāras atsauces.

104. Daži [autori] ir izvirzījuši pastarpinātu apgalvojumu saskaņā ar kuru, pieņemot, ka attiecīgo tiesisko attiecību starptautiskais raksturs ir nosacījums Konvencijas 2. panta piemērojamībai, nav nekāda iemesla uzskatīt, ka no attiecībām, kas saista līgumslēdzēju valsti un trešo valsti, izrietošā starptautiskuma [iezīme] nav pietiekama, lai [uzskatītu], ka šis nosacījums ir izpildīts⁶². Vācijas valdība aizstāvēja šo apgalvojumu⁶³.

Konvencijas padziļinātu pārbaudi. Ne Konvencijas 2. panta formulējums, ne tās vispārējā struktūra neiestājas pret to, ka šis pants ir piemērojams tiesiskām attiecībām, kas saista vienīgi līgumslēdzēju valsti un trešo valsti. Turklāt, un gluži pretēji, Konvencijā noteiktie mērķi iestājas pret to, ka minētā 2. panta piemērošana būtu atkarīga no tā, vai pastāv tiesiskas attiecības, kas saista vairākas līgumslēdzējas valstis tā, lai šo pantu nevarētu piemērot prāvā, kas ir saistīta ar līgumslēdzēju valsti un trešo valsti.

105. Šis dažādo iesaistīto apgalvojumu pārskats parāda, ka Jenarda ziņojuma secinājumi par Konvencijas teritoriālo piemērojamību vai [tās] piemērojamību personām nebūt nav guvuši plašu atbalstu.

2) Konvencijas 2. panta redakcija

107. Atgādināšu, ka Konvencijas 2. pantā ir noteikts, ka "saskaņā ar šīs Konvencijas noteikumiem personas, kuru domicils ir kādā līgumslēdzējā valstī, neatkarīgi no to pilsonības, var iesūdzēt šīs valsts tiesās.

106. Pēc manām domām, no attiecīgā ziņojuma izrietošais viedoklis neiestājas pret

Uz personām, kuras nav tās dalībvalsts pilsoņi, kurā atrodas to domicils, attiecas jurisdikcijas normas, ko piemēro attiecīgās valsts pilsoņiem." [Neoficiāls tulkojums]

62 — Skat. it īpaši J. Kropholler. *Europäisches Zivilprozessrecht — Kommentar zu EuGVÜ und Lugano-Übereinkommen*, Verlag Recht und Wirtschaft GmbH. 2002, 106. lpp.

63 — Šajā lietā Komisija ir aprobežojusies ar apgalvojumu par to, ka Konvencijas 2. panta piemērošana netiek izslēgta tādēļ, ka prasītāja domicils ir tajā pašā līgumslēdzējā valstī, kur tas ir pirmajam atbildētājam, un ka pamata prāva ir par saistību starp līgumslēdzēju valsti un trešo valsti. Tā nav ieņēmusi skaidru nostāju jautājumā par to, vai 2. panta piemērošanai ir vai nav nepieciešams, ka prāvai ir jābūt starptautiskai un, ja tas ir nepieciešams, vai ir pietiekami, ja prasītājs ārvalsts faktors atrodas trešajā valstī. Šādos apstākļos atzīmēšu, ka atzinuma 1/03 procedūra par pārskatītās Lugaņo Konvencijas nākotni ir noteikts (tā rakstveida apsvērumu 170. punktā), ka jebkurš strīds, kas tiek iesniegts dalībvalsts tiesā un kam ir sasaistes faktors ar citu valsti, vai nu dalībvalsti, vai valsti, kas tāda nav, tiek aptverts ar Regulu Nr. 44/2001. Tajā tiek piebilsts, ka šī noteikuma rezultātā strīds, kas ir pilnībā iekšējs (kurā visi saistes faktori atrodas vienā un tajā pašā valstī) netiek atstāts ārpus tās piemērošanas jomas.

108. Ir jāatzīst, ka šī panta redakcijā nekas nenorāda uz to, ka tajā noteiktā jurisdikcijas

norma ir atkarīga no nosacījuma par tiesisku attiecību, kas saista vairākas līgumslēdzējas valstis, pastāvēšanu. Vienīgais tā piemērošanas nosacījums ir saistīts ar atbildētāja domicilu. Ja ņem vērā 2. panta redakciju, lai šis pants būtu piemērojams, pietiek, ja atbildētāja domicils ir līgumslēdzējas valsts teritorijā.

109. Tātad skaidri ir norādīts, ka atbildētāja pilsonībai nav nozīmes. Maza nozīme ir tam, vai viņam ir tās līgumslēdzējas valsts, kurā ir viņa domicils, citas līgumslēdzējas valsts vai trešās valsts pilsonība.

110. Lai gan 2. pantā tas nav skaidri noteikts, tas pats attiecas uz prasītāju: viņa domicilam vai pilsonībai ir neliela nozīme

111. Tieši to Tiesa izskadroja iepriekš minētajā spriedumā lietā *Group Josi* attiecībā uz prāvu starp apdrošināšanas sabiedrību, kas dibināta saskaņā ar Kanādas tiesībām Van-kūverā (prasītāja), un pārapdrošināšanas sabiedrību, kas dibināta saskaņā ar Beļģijas tiesībām Briselē (atbildētāja), kas radās sakarā ar šīs pēdējās minētās sabiedrības piedalīšanos pārapdrošināšanas darījumos, kurus tai piedāvāja Francijas sabiedrība saskaņā ar attiecīgās Kanādas sabiedrības norādījumiem. Beļģijas sabiedrība apstrīdēja tās Francijas tiesas kompetenci, kurā bija uzsākta prāva, tostarp balstoties uz Briseles Konvencijas 2. pantu, *la Cour d'appel de*

Versailles [Versaļas Apelācijas tiesa] (Francija) jautāja Tiesai, vai minētajā konvencijā noteiktās normas ir piemērojamas, ja atbildētāja domicils vai juridiskā adrese ir līgumslēdzējas valsts teritorijā, kaut gan atbildētāja domicils ir trešā valstī. Šī tiesa iesniedza Tiesai šādu jautājumu, jo tā nebija pārliecināta par to, vai var atsaukties uz Konvencijas normām attiecībā pret prasītāju, kura domicils ir valstī, kura nav līgumslēdzēja, jo saskaņā ar tās teikto tas noved pie Kopienų tiesību attiecināšanas uz trešām valstīm⁶⁴.

112. Atbildot uz šo prejudiciālo jautājumu, Tiesa ir nospriedusi, ka "lielākoties prasītāja domicila atrašanās vieta nav noteicošais [faktors] Konvencijā minēto jurisdikcijas normu piemērošanai, jo šī piemērošana būtībā ir atkarīga no vienīgā kritērija — atbildētāja domicilam ir jāatrodas līgumslēdzējā valstī"⁶⁵. Tā precizēja, ka "tikai izņēmuma gadījumos, kas Konvencijā ir skaidri noteikti, šī jurisdikcijas normu piemērošana ir *īpaši* atkarīga no prasītāja domicila atrašanās vietas līgumslēdzējā valstī"⁶⁶. Tiesa no tā secināja, ka "Konvencija būtībā neveido šķērslī tam, ka tajā minētās jurisdikcijas normas piemēro prāvā starp atbildētāju, kura

64 — Skat. 30. punktu.

65 — *Ibidem*, 57. punkts.

66 — *Ibidem*, 58. punkts (izcēlums — mans).

domicils ir ligumslēdzējā valstī, un prasītāju, kura domicils ir trešā valstī”⁶⁷.

113. Pēc manām domām, šī judikatūra varētu būt transponējama gadījumā, kad prasītāja domicils ir tajā pašā ligumslēdzējā valstī, kur tas ir atbildētājam.

114. Uzskatu, ka, ja Konvencijas autoru nolūks patiešām būtu bijis tāds, ka attiecībā uz šo precedentu netiek paredzēts piemērot Konvencijas 2. pantu, tie to būtu *skaidri* norādījuši pašā Konvencijas tekstā. Tomēr tajā nekas tāds nav minēts. Šis konstatējums nevar tikt atspēkots, pamatojoties uz Jenarda ziņojuma secinājumiem, jo tie ir saistoši tikai tā autoram, nevis ligumslēdzējām valstīm. Tādēļ es uzskatu, ka Konvencijas 2. pants ir piemērojams, pat ja prasītāja domicils ir tajā pašā ligumslēdzējā valstī, kur tas ir atbildētājam.

115. Šis secinājums ir spēkā pat tad, ja, kā šajā gadījumā, pamata prāvai nav saistības ar nevienu ligumslēdzēju valsti, bet gan tikai ar trešo valsti.

116. No 2. panta redakcijas izriet, ka tajā noteiktā jurisdikcijas norma ir piemērojama,

“saskaņā ar Konvencijas noteikumiem”. Tomēr, kā to redzēsīm, apskatot Konvencijas vispārējo struktūru, lai gan dažas jurisdikcijas normas — citas, nevis tās, kuras ir minētas 2. pantā — ir piemērojamas tikai īpašā gadījumā, kad pamata prāvas vai lietas dalībnieku situācija ir saistīta ar vairākām ligumslēdzējām valstīm, tas nenozīmē, ka tas pats attiecas uz 2. pantu. Apgalvot pretējo nozīmētu neievērot šo pārējo jurisdikcijas normu specifiskumu.

117. Turklāt, šādi paplašinot prasību ar nosacījumu par tiesisko attiecību, kas saista vairākas ligumslēdzējas valstis, pastāvēšanu, nozīmētu Konvencijas 2. panta redakciju papildināt ar papildu nosacījumu, kas tajā nav minēts. Ar šo papildinājumu patiešām nonāktu pretrunā Konvencijas autoru nolūkam. Kā to pamatoti uzsvēra Vācijas valdība, ja šie pēdējie minētie [autori] būtu gribējuši aprobežot 2. panta piemērošanu ar gadījumu, kad ir iesaistītas vairākas ligumslēdzējas valstis, tie būtu parūpējušies par to, lai [tas] būtu skaidri norādīts, kā tie ir izdarījuši attiecībā uz citām attiecīgajām jurisdikcijas normām.

118. No tā es secinu, ka Konvencijas 2. panta redakcija neiestājas pret to, ka šo pantu piemēro tiesiskām attiecībām, kuras ir saistītas vienīgi ar ligumslēdzēju valsti un trešo valsti. Šī interpretācija tiek nostiprināta ar Konvencijas vispārējo struktūru.

67 — *Ibidem*, 59. punkts.

3) Konvencijas vispārējā struktūra

119. Pēc manām domām, Konvencijas vispārējā struktūra neiestājas pret to, ka minētās konvencijas 2. pants ir piemērojams tiesiskajām attiecībām vienīgi starp līgumslēdzēju valsti un trešo valsti.

120. Kā to detalizēti redzēsīm, ar Briseles Konvenciju noteiktā tiesiskā telpa ir daudzveidīga — tā atkarībā no apstākļiem un attiecīgajiem Konvencijas noteikumiem var tikt samazināta līdz tiesisko attiecību, kas saista vairākas līgumslēdzējas valstis, apmēram vai izplesties pasaules mērogā prāvās, kuras ir saistītas ar līgumslēdzēju valsti un ar vienu, pat vairākām trešām valstīm.

121. No tā es secinu, ka, ja tas tā ir, ka daži Konvencijas noteikumi parasti ir piemērojami tikai tiesiskajām attiecībām, kas saista vairākas līgumslēdzējas valstis, minētās konvencijas vispārējā struktūra neiestājas pret to, ka attiecībā uz 2. panta noteikumiem tas ir citādi. Manuprāt, no tā izriet, ka šis pants atbilstoši apstākļiem var attiekties uz tiesiskajām attiecībām, kas saista vairākas līgumslēdzējas valstis, vai lietām, kas ir saistītas ar līgumslēdzēju valsti un ar vienu, pat vairākām trešām valstīm.

122. Tieši to, pārbaudot secīgi Konvencijas dažādos noteikumus, es tagad iztirzāšu.

123. Vispirms ir jāatgādina, ka *Konvencijas 4. panta pirmajā daļā* ir noteikts, ka “ja atbildētāja domicils nav kādas līgumslēdzējas valsts teritorijā, katras līgumslēdzējas valsts kompetence tiek noteikta saskaņā ar šīs valsts tiesību aktiem atbilstoši Konvencijas 16. pantam”. Citiem vārdiem sakot, ja atbildētāja domicils ir trešā valstī, parasti iesaistītās tiesas piekritību nosaka atbilstoši līgumslēdzējā valstī, kuras teritorijā atrodas šī tiesa, spēkā esošajām jurisdikcijas normām un nevis atbilstoši Konvencijā definētajām tiešās jurisdikcijas normām.

124. Tātad tikai gadījumā, kad atbildētāja domicils ir trešā valstī, ir izslēgta ar Konvenciju noteikto tiešo jurisdikcijas normu piemērošana (izņemot tās, kuras ir minētas 16. pantā). No tā izriet, ka nekas neliek domāt, ka Konvencijas 2. panta jurisdikcijas normas piemērošana nav paredzēta gadījumos, kad prasītāja vai atbildētāja, vai viena no atbildētāju (kā tas ir pamata prāvā) domicili ir vienā un tajā pašā līgumslēdzējā valstī un kad attiecīgās tiesiskās attiecības tostarp ir saistītas ar trešo, nevis ar citu līgumslēdzēju valsti (prāvas pamata un/vai, kā šajā gadījumā, pārejo atbildētāju domicila [atrašanas] dēļ).

125. No tā es secinu, ka Konvencijas 4. panta pirmā daļa pamato šo apgalvojumu, saskaņā ar kuru minētās Konvencijas 2. pantā noteiktā jurisdikcijas norma var attiekties uz tādu situāciju, kāda tā ir pamata prāvā.

126. Protams, kā jau to norādīju, dažas jurisdikcijas normas — ne tās, kuras ir minētas 2. pantā — tiek piemērotas tikai tad, ja prāvas pamats vai lietas dalībnieku situācija ir saistīta ar vairākām līgumslēdzējām valstīm. Tāds ir Konvencijas 5. un 6. pantā minētais *īpašo jurisdikcijas normu*, kā arī minētās konvencijas II sadaļas 3. un 4. iedaļā minētais speciālo jurisdikcijas normu gadījums lietās, kas saistītas ar apdrošināšanu un patērētāju līgumiem.

127. Tomēr ir jāatgādina, ka atbilstoši pastāvīgajai judikatūrai⁶⁸ ar šīm īpašajām vai specifiskajām jurisdikcijas normām tiek veidota atkāpe no 2. pantā minētā principa tajā ziņā, ka ar tām prasītajam tiek piedāvāta

iespēja *ierobežotā skaitā gadījumū* izvēlēties, kur iesniegt savu prasību, un tātad iesūdzēt atbildētāju citas līgumslēdzējas valsts, nevis tās, kurā ir tā [ši atbildētāja] domicils, tiesā.

128. Šis izņēmuma jurisdikcijas normas atbilst vai nu prasībām par pareizu tiesvedības organizāciju, ņemot vērā tiešo vai īpaši ciešo saistību starp prāvu un citas līgumslēdzējas valsts, nevis tās, kurā attiecīgajam atbildētājam ir domicils, tiesām⁶⁹, vai rūpes par dažu prasītāju [tiesisko] aizsardzību, ar kuru īpašo situāciju izņēmuma kārtā tiek atzīta viņu domicila vietas līgumslēdzējas valsts tiesu jurisdikcija, pieņemot, ka tā atrodas citā, nevis atbildētāja līgumslēdzējā valstī⁷⁰.

129. Tikai šajā īpašajā aspektā Briseles Konvencijā jurisdikcijas normu piemērošana ir atkarīga no tā, vai pastāv tiesiskas attiecības,

68 — Skat. it īpaši 1992. gada 17. jūnija spriedumu lietā C-26/91 *Handte* (*Recueil*, I-3967. lpp., 14. punkts); 1993. gada 19. janvāra spriedumu lietā C-89/91 *Shearson Lehman Hutton* (*Recueil*, I-139. lpp., 15. un 16. punkts); 1997. gada 3. jūlija spriedumu lietā C-269/95 *Beniuvasa* (*Recueil*, I-3767. lpp., 13. punkts); 1998. gada 27. oktobra spriedumu lietā C-51/97 *Réunion européenne* u.c. (*Recueil*, I-6511. lpp., 16. punkts), kā arī iepriekš minēto spriedumu lietā *Grup Josi* (36.–40. punktam) un nesenāk 2004. gada 10. jūnija spriedumu lietā C-168/02 *Kronhofer* (Krājums, I-6009. lpp., 12. un 13. punkts).

69 — Skat. it īpaši attiecībā uz 5. panta 1. punktu lietās, kas attiecas uz līgumiem 1980. gada 17. janvāra spriedumu lietā 56/79 *Zelger* (*Recueil*, 89. lpp., 3. punkts); attiecībā uz 5. panta 3. punktu lietās, kas attiecas uz deliktu vai kvazideliktu, 1976. gada 30. novembra spriedumu lietā 21/76 *Bier*, sauktu par "*Aînes de potasse d'Alsace*" (*Recueil*, 1735. lpp., 11. punkts), attiecībā uz 6. panta 1. punktu gadījumā, kad ir vairāki atbildētāji, 1988. gada 27. septembra spriedumu lietā 189/87 *Kalfelis/Schröder* u.c. (*Recueil*, 5565. lpp., 11. punkts) un attiecībā uz 6. panta 2. punktu — prasībām par garantijas nodrošinājumu vai trešo personu iestāšanos tiesvedībā — iepriekš minēto spriedumu lietā *Hagen*, 11. punkts.

70 — Tas attiecas uz personu, kurai piešķirti uzturīdzekļi un kura ir atzīta par tādu, kas dzīvo trūkumā (5. panta 2. punkts), kā arī patērētāju (13. un 14. pants) vai apdrošinājumaņēmēju (8., 9. un 10. pants), līgumslēdzējām pusēm, kuras tiek uzskatītas par ekonomiski vajākām un juridiski mazāk pieredzējušākām salīdzinājumā ar to profesionāli, ar kuru tiek noslēgts līgums. Attiecībā uz mērķiem, kas ir sasniedzami ar Konvencijas 13. un 14. pantu, skat. it īpaši 2002. gada 11. jūlija spriedumu lietā C-96/00 *Gabriel* (*Recueil*, I-6367. lpp., 39. punkts).

kas saista vairākas līgumslēdzējas valstis prāvas pamata vai attiecīgās prāvas dalībnieku domicila dēļ.

130. Lai gan nav strīda par to, ka konkurējošo jurisdikcijas normu ar tām, kas izriet no atbildētāja domicila, piemērošanai [pašai par sevi] tiek pieņemta sasaistes faktora ar citu līgumslēdzēju valsti, nevis to, kurā ir atbildētāja domicils, pastāvēšana, tas ir citādi attiecībā uz 2. panta jurisdikcijas normu, jo tā tieši ir balstīta tikai uz šādu domicilu.

131. No tā es secinu, ka tas, kas attiecas uz Konvencijas īpašo vai specifisko jurisdikcijas normu piemērošanu, neattiecas uz 2. panta vispārējās normas piemērošanu.

132. Tostarp ir interesanti atzīmēt, ka īpašo jurisdikcijas normu (kas minētas Konvencijas II sadaļas 3. un 4. iedaļā) piemērošana noteikti nenozīmē to, ka atbildētāja domicilam faktiski vai patiesi ir jābūt līgumslēdzējā valstī (šīs valsts iekšējo tiesību nozīmē, iztrūkstot domicila jēdziena definīcijai Konvencijā). Tātad ir iespējams, ka šīs jurisdikcijas normas ir attiecināmas, lai gan attiecīgās tiesiskās attiecības drīzāk saista līgumslēdzēju valsti un trešo valsti nekā divas līgumslēdzējas valstis.

133. Konvencijas 8. pantā (apdrošināšanas jomā), kā arī [tās] 13. pantā (patērētāju noslēgtie līgumi) attiecīgi ir noteikts, ka ir jāuzskata, ka, ja apdrošinātājam vai patērētāja otrai līgumslēdzējai pusei, kuriem nav domicila līgumslēdzējā valstī, bet kuriem līgumslēdzējā valstī ir filiāle, birojs vai kāds cits veidojums, attiecībā uz strīdiem par to darbību tiem ir domicils šajā valstī.

134. No šiem noteikumiem izriet, ka apdrošinātāja vai otra līgumslēdzēja puse patērētāja līgumā, kura domicils ir trešā valstī, domicils tiek uzskatīts par esošu līgumslēdzējā valstī, lai varētu piemērot aizsargājošās jurisdikcijas normas, kādas pastāv šajās jomās. Ar šīs juridiskās fikcijas palīdzību ir iespējams izvairīties no tā, ka tiek piemērots Konvencijas 4. pants, proti, no līgumslēdzējā valstī, kuras teritorijā atrodas iesaistītā tiesa, jurisdikcijas normu iedarbību, ja atbildētāja domicils ir valstī, kura nav līgumslēdzēja⁷¹.

135. Tātad būtu pārmērīgi uzskatīt, ka Konvencijas II sadaļas 3. un 4. iedaļu īpašo

71 — Tieši to Tiesa uzsvēra attiecībā uz 13. panta otro daļu 1994. gada 15. septembra spriedumā lietā C-318/93 *Brenner un Noller (Recueil, I-4275. lpp., 18. punkts)*.

jurisdikcijas normu piemērošana noteikti iekļaujas tiesisko attiecību ietvaros, kas patiešām vai nozīmīgi saista divas līgumslēdzējas valstis.

cijas normas, tā, ka parasti šīs pēdējās minētās normas tiek piemērotas pat tad, ja prasītāja domicils ir trešā valstī.

136. Attiecībā uz Konvencijas 16. pantā minētajām *izņēmuma jurisdikcijas normām* ir skaidri norādīts, ka tās tiek piemērotas "neatkarīgi no domicila". Šīs jurisdikcijas normas, ar kurām atkāpjas no Konvencijas 2. panta, ir pamatotas ar īpaši ciešas saistības esamību starp lietas būtību un līgumslēdzējas valsts teritoriju⁷². Tāds, piemēram, ir gadījums prāvā, kuras priekšmets ir nekustamā īpašuma lietu tiesības vai nekustamā īpašuma noma. Šajā gadījumā, prāvas būtība ir pilnībā saistīta ar līgumslēdzēju valsti, kuras teritorijā atrodas attiecīgais nekustamais īpašums, tā ka šīs līgumslēdzējas valsts tiesām ir izņēmuma jurisdikcija šādas tiesvedības izskatīšanai.

138. Šīs judikatūras turpinājumā var apgalvot, ka Konvencijas 16. panta jurisdikcijas normas ir piemērojamas arī tad, kad atbildētāja domicils ir trešā valstī, vai pat, ja visi lietas dalībnieki ir nodibināti šādā valstī⁷⁴.

137. Tiesa ir precizējusi, ka šīs izņēmuma jurisdikcijas normas ir piemērojamas "neatkarīgi no atbildētāja vai prasītāja domicila"⁷³. Ar šo precizējumu bija paredzēts parādīt, ka principā nav nepieciešams, lai atbildētāja domicils ir līgumslēdzējā valstī, lai būtu piemērojamas Konvencijā noteiktās jurisdik-

139. Tāpat neatkarīgi no sekām, kādas izriet no minētās konvencijas 16. panta iespējamās "atgriezeniskās iedarbības", gadījumā, ja viens no šajā pantā minētajiem sasaistes faktoriem ir tās valsts teritorijā, kura nav līgumslēdzēja⁷⁵, var apgalvot, ka šajā pantā minētās jurisdikcijas normas var piemērot tādām tiesiskām attiecībām, kuras ir saistītas vienīgi ar līgumslēdzēju valsti (minētajā pantā noteiktās saistības dēļ) un ar trešo valsti (prasītāja un/vai atbildētāja domicila dēļ). Šajā ziņā 16. panta teritoriālā piemērojamība un [tā] piemērojamība personām var tikt salīdzināta ar 2. panta piemērojamību.

72 — Šajā sakarā skat. it īpaši iepriekš minēto spriedumu lietā *Group Josi*, 46. punkts.

73 — *Ibidem*.

74 — Skat. it īpaši iepriekš 61. zemsvitras piezīmē minēto H. Gaudemet-Tallon, 71. lpp.

75 — Šis jautājums paliek neatrisināts. Kā to jau norādīju 70. punktā, to patreiz neskatīšu, jo pamata prāva nenosaka vajadzību to pārbaudīt.

140. Tas pats attiecas uz *konvencijas normām lietās par skaidri noteiktu kompetences piešķiršanu*. Ir skaidri noteikts, ka šīs normas var tikt piemērotas, ja vienas vai dažu no vienošanās par jurisdikciju pušu (17. panta pirmā daļa), vai pat visu pušu (17. panta otrā daļa) domicili ir trešā valstī. Tātad attiecīgās normas var tikt izmantotas tikai attiecībās starp vienu vai vairākām trešām valstīm (kuras/kuru teritorijā ir pušu domicili) un līgumslēdzēju valsti (kuras teritorijā atrodas ieceltā tiesa).

141. Tātad Konvencijas normas gan lietās par izņēmuma jurisdikciju, kā arī lietās par kompetences piešķiršanu, var tikt piemērotas tiesiskajām attiecībām, kuras saista tikai vienu līgumslēdzēju valsti un vienu vai vairākas trešās valstis. Tas skaidri pierāda, ka Konvencijā noteiktās jurisdikcijas normas netiek aprobežotas to piemērošanā [tikai] tādām tiesiskām attiecībām, kas saista vairākas līgumslēdzējas valstis.

142. Attiecībā uz pārējām Briseles Konvencijas normām par *lis pendens* un *saistītām lietām*, kā arī *atzišanu un izpildi*, ir tā, ka tās ir piemērojamas starp dažādām līgumslēdzējām valstīm pastāvošo attiecību ietvaros. Tas skaidri izriet no 21. panta redakcijas — par *lis*

pendens no 22. panta — par saistītām lietām, kā arī no 25., 26. un 31. panta — par atzišanu un izpildi.

143. Atbilstoši pastāvīgajai judikatūrai ar Konvencijas 21., kā arī 22. pantu pareizas tiesvedības organizācijas nolūkā Kopienā tiek mēģināts izvairīties no paralēlām tiesvedībām dažādu līgumslēdzēju valstu tiesās un spriedumu pretrunīguma, kas var no tā izrietēt, lai iespēju robežās izslēgtu gadījumus, kad līgumslēdzēja valstī taisītu spriedumu var neatzīt citā līgumslēdzējā valstī⁷⁶.

144. Runājot par vienkāršoto tiesas spriedumu atzišanas un izpildes mehānismu, to ieviesa ar Briseles Konvenciju īpašā kontekstā, ko raksturo Kopienas dalībvalstu savstarpējā uzticēšanās to tiesību sistēmām un to tiesu iestādēm⁷⁷. Tomēr šāds konteksts obligāti nepastāv attiecībās starp dalībvalstīm

76 — Skat. it īpaši 1991. gada 27. jūnija spriedumu lietā C-351/89 *Overseas Union Insurance u.c.* (*Recueil*, I-3317. lpp., 16. punkts) un 2003. gada 9. decembra spriedumu lietā C-116/02 *Gasser* (*Recueil*, I-14693. lpp., 41. punkts).

77 — Skat. iepriekš minētos spriedumus lietā *Gasser* un lietā *Turner*, 24. punkts.

un trešām valstīm. Šī iemesla dēļ šo konvencionālo mehānismu attiecina tikai uz dalībvalsts tiesu taisītiem spriedumiem to atzīšanas un izpildes ietvaros citā dalībvalstī.

147. Tomēr nekas neiestājas pret citādu secinājumu attiecībā uz Konvencijas 2. pantā noteikto normu.

145. Tādējādi Tiesa 1994. gada 20. janvāra spriedumā lietā *Owens Bank*⁷⁸ ir nospriedusi, ka Konvencijas normas par atzīšanu un izpildi nav piemērojamas tiesvedībām, kuru mērķis ir atzīt par izpildāmiem trešās valstis taisītus spriedumus. No tā Tiesa secina, ka normas par *lis pendens* un saistītām lietām nevar atrisināt problēmas, kuras pastāv dažādās dalībvalstīs paralēli noritošu tiesvedību ietvaros jautājumā par trešā valsti taisītu spriedumu atzīšanu un izpildi⁷⁹.

148. Turklāt ir jāprecizē, ka attiecīgās normas netiek vienmēr aprobežotas tikai ar attiecībām starp vairākām līgumslēdzējām valstīm, jo tās arī var tikt izmantotas lietas ietvaros, kas saistīta ar līgumslēdzēju valsti un trešo valsti.

146. Tātad ir jākonstatē, ka Briseles Konvencijas normas par *lis pendens* un saistītām lietām, kā arī atzīšanu un izpildi principā ir piemērojamas tikai attiecību ietvaros, kas pastāv starp dažādām līgumslēdzējām valstīm.

149. Runājot par *lis pendens* un saistīto lietu normām, lai tiktu piemērots 21. vai 22. pants, nav svarīgi, vai viena vai otra prāvas dalībnieka domicils ir līgumslēdzējas valsts teritorijā. Tieši to Tiesa attiecībā uz 21. pantu ir nepārprotami norādījusi iepriekš minētajā spriedumā lietā *Overseas Union insurance* u.c., nospriežot, ka "šo noteikumu jāpiemēro gan gadījumā, kad tiesas piekritība ir noteikta ar pašu Konvenciju, gan [arī] gadījumā, kad tā izriet no līgumslēdzējas valsts tiesību aktiem atbilstoši Konvencijas 4. pantam", proti, ja atbildētāja domicils ir trešā valstī⁸⁰. Tas pats arī attiecas uz 22. pantu, nepastāvot noteikumiem, ar kuriem šajā jautājumā tiktu noteiktas jebkādas prasības.

78 — Lieta C-129/92 (*Recueil*, I-117. lpp., 25. punkts).

79 — *Ibidem*, 37. punkts.

80 — Skat. 14. punktu.

150. Tāpat, kā to uzsvēra Vācijas valdība un Komisija, Konvencijas normas par spriedumu atzīšanu un izpildi ir piemērojamas, lai kāds būtu to tiesu kompetences pamats kopumā, uz kuru tās ir balstījušās, taisot attiecīgos spriedumus. Šo kompetenci var atvasināt no Konvencijas vai tās līgumslēdzējas valsts, kuras teritorijā atrodas attiecīgās tiesas, tiesību aktiem.

izpildītu citā līgumslēdzējā valstī, tas nemaina to, ka tiesvedībā risinātie strīdi vai attiecīgie spriedumi var būt pilnībā iekšēji vai starptautiski, iesaistot līgumslēdzēju valsti un trešo valsti, un ne vienmēr divas līgumslēdzējas valstis.

151. No tā izriet, ka šo Konvencijas normu piemērošanai nav svarīgi, vai attiecīgā prāva ir saistīta tikai un vienīgi ar vienu līgumslēdzēju valsti⁸¹, ar vairākām līgumslēdzējām valstīm vai ar līgumslēdzēju valsti un trešo valsti.

153. Turklāt tieši tādēļ, ka attiecīgās prāvas var tikt saistītas ar trešām valstīm, Konvencijas autori uzskatīja par vajadzīgu paredzēt noteiktas īpašas normas par atzīšanu.

152. Citiem vārdiem sakot, lai gan no redakcijas skaidri izriet, ka Konvencijas normas par *lis pendens* un saistītām lietām vai atzīšanu un izpildi tiek piemērotas attiecību starp dažādām līgumslēdzējām valstīm ietvaros, ja tās attiecas uz dažādu līgumslēdzēju valstu tiesās izskatāmajām tiesvedībām vai līgumslēdzējas valsts tiesu taisītiem spriedumiem, lai tos atzītu un

154. Tādējādi Konvencijas 27. panta 5. punktā ir noteikts, ka līgumslēdzējā valstī taisītu spriedumu neatzīst citā līgumslēdzējā valstī (valsts, kurā tiek prasīta atzīšana), ja tas ir pretrunā trešā valstī agrāk taisītam spriedumam starp tiem pašiem lietās dalībniekiem tiesvedībā, kurai ir viens un tas pats pamats un priekšmets, ja attiecīgās trešās valsts spriedumā ir izpildīti nosacījumi, kādi ir vajadzīgi tā atzīšanai valstī, kurā tiek prasīta tā izpilde (vai nu saskaņā ar valsts, kurā tiek prasīta atzīšana, kopējām starptautiskām tiesībām, vai saskaņā ar šīs valsts noslēgtiem starptautiskiem nolīgumiem).

81 — Šajā sakarā skat. 1985. gada 11. jūnija spriedumu lietā 49/84 *Debaecker/Bouwman* (*Recueil*, 1979. lpp.), attiecībā uz Konvencijas 27. panta 2. punkta piemērošanu Beļģijas tiesas taisīta sprieduma atzīšanas ietvaros Nīderlandē, prāvā starp lietas dalībniekiem ar domicilu Beļģijā jautājumā par nekustamā īpašuma iri, kas arī bija Beļģijā.

155. Turklāt no Konvencijas 28. panta pirmās daļas kopskatā ar 59. panta pirmo daļu izriet, ka līgumslēdzējai valstij ir tiesības neatzīt citas līgumslēdzējas valsts tiesu taisītu spriedumu, piemērojot šajā valstī spēkā esošo izņēmuma jurisdikcijas normu (atbilstoši Konvencijas 4. pantam) pret atbildētāju, kura domicils vai pastāvīgā dzīvesvieta ir trešās valsts teritorijā, ja valsts, kurā tiek prasīta atzišana, ir noslēgusi nolīgumu ar šo trešo valsti, atbilstoši kura noteikumiem tā ir apņēmusies attiecībā pret šo pēdējo minēto valsti neatzīt tāda veida spriedumu kā šajā gadījumā.

156. Šis bloķēšanas mehānisms tika noteikts ar Konvenciju, lai atbildētu uz dažu trešo valstu raizēm par Briseles Konvencijas normu piemērošanu sakarā ar spriedumu brīvu apriti Kopienas iekšienē attiecībā uz atbildētājiem ar dzīvesvietu šajās attiecīgajās trešās valstīs⁸².

157. No visiem šiem apsvērumiem ir redzams, ka ar Briseles Konvenciju noteiktā tiesiskā telpa nebeidzas pie līgumslēdzēju valstu Kopienas ārējām robežām. Tādējādi tāpat kā profesors Godemē Talons [*Gaude-met-Tallon*] var teikt, "ka būtu kļūdaini un pārāk primitīvi uzskatīt, ka Eiropas un trešo valstu [tiesību] sistēmas var līdzāspastāvēt,

nekad nesaskaroties, savstarpēji neapzinoties vienai otras esamību [...]; tieši pretēji, liels ir saskarsmes, savstarpējās pārklāšanās gadījumu skaits, un [to rezultātā] bieži rodas sarežģīti jautājumi"⁸³.

158. No tā es secinu, ka Konvencijas vispārējā struktūra neiestājas pret to, ka minētās konvencijas 2. pants ir piemērojams lietām, kuras ir saistītas tikai ar līgumslēdzēju valsti un trešo valsti. Šis secinājums attiecībā uz 2. panta teritoriālo piemērojamību vai [tā] piemērojamību personām vēl jo vairāk ir acīmredzams, jo to turklāt atbalsta Konvencijas mērķi.

4) Konvencijas mērķi

159. Saskaņā ar tās preambulu Briseles Konvencija paredz "stiprināt personu tiesisko aizsardzību Kopienā". Saskaņā ar preambulu tieši šī mērķa dēļ Konvencija nosaka, pirmkārt, līgumslēdzējām valstīm kopīgas juris-

82 — Šajā sakarā skat. F. Juenger. *La Convention de Bruxelles du 27 septembre 1968 et la courtoisie internationale — Réflexions d'un Américain*. RC, 1983, 37. lpp.

83 — "Les frontières extérieures de l'espace judiciaire européen: quelques repères". *E Pluribus Unum — Liber Amicorum Georges A. L. Droz*. Martinus Nijhoff Publishers, 1996, 85. lpp., it īpaši 103. un 104. lpp.

dikcijas normas un, otrkārt, normas, kas ir domātas, lai atvieglotu tiesas spriedumu atzīšanu un ieviestu ātru procedūru, ar kuru nodrošinātu to izpildi.

saskaņā ar pastāvīgo judikatūru⁸⁶ viens no Briseles Konvencijas mērķiem.

160. Tiesa ir precizējusi šī Konvencijas mērķa nozīmi tostarp attiecībā uz tajā minētajām kopīgajām jurisdikcijas normām. Tā uzskatīja, ka personu tiesiskās aizsardzības stiprināšana Kopienā noteic, ka šīs normas ļauj “[..] vienlaikus prasītājam *viegli* noteikt tiesu, kurā tas var vērsties, un atbildētājam *pamatoti* noteikt to [tiesu], kurā tas var tikt iesūdzēts”⁸⁴. Tiesa arī ir raksturojusi minētās normas kā tādas, kas “garantē *noteiktību* attiecībā uz piekritības sadalījumu starp dažādām valsts tiesām, kurās var tikt celta konkrētā prasība”⁸⁵.

162. Pēc manām domām, šie divi Konvencijas mērķi — gan personu tiesiskās aizsardzības stiprināšana Kopienā, gan tiesiskās noteiktības principa ievērošana — iestājas pret to, ka Konvencijas 2. panta piemērošana būtu atkarīga no tā, vai pastāv prāva, kas saista divas līgumslēdzējas valstis.

163. Šāda nosacījuma izvirzīšana neizbēgami novestu pie 2. pantā noteiktās jurisdikcijas normas ieviešanas sarežģīšanas, lai gan šī norma ir tas, ko var saukt par ar Konvenciju izveidotās sistēmas “stūrakmeni”.

161. Vienīgi jurisdikcijas normas, kas atbilst šādām prasībām, var garantēt tiesiskās noteiktības principa ievērošanu, kas arī ir

164. Prāvas iekšējā Kopienas rakstura noteikšana ir uzdevums, kas var izrādīties īpaši grūts. Šajā gadījumā ir daudz uzdodamu jautājumu: kādi kritēriji ir jāņem vērā? Kuros gadījumos var uzskatīt, ka lieta faktiski vai pietiekami ir saistīta ar vairākām līgumslēdzējām valstīm? Vai vajag sakārtot prioritāšu

84 — Skat. it īpaši 1982. gada 4. marta spriedumu lietā 38/81 *Effer* (*Recueil*, 825. lpp., 6. punkts); 1993. gada 13. jūlija spriedumu lietā C-125/92 *Mulox IBC* (*Recueil*, I-4075. lpp., 11. punkts); iepriekš minēto spriedumu lietā *Benincasa*, 26. punkts; 2002. gada 17. septembra spriedumu lietā C-334/00 *Tacconi* (*Recueil*, I-7357. lpp., 20. punkts); 2004. gada 5. februāra spriedumu lietā C-18/02 *DFDS Torline* (*Recueil*, I-1417. lpp., 36. punkts) un iepriekš minēto spriedumu lietā *Kronhofer*, 20. punkts.

85 — Skat. it īpaši 1994. gada 29. jūnija spriedumu lietā C-288/92 *Custom Made Commercial* (*Recueil*, I-2913. lpp., 15. punkts) un 2002. gada 19. februāra spriedumu lietā C-256/00 *Besix* (*Recueil*, I-1699. lpp., 25. punkts).

86 — Skat. it īpaši iepriekš minētos spriedumus lietā: *Effer* (6. punkts), lietā *Owens Bank* (32. punkts), lietā *Custom Made Commercial* (18. punkts), lietā *Besix* (24.-26. punkts), kā arī 1999. gada 28. septembra spriedumu lietā C-440/97 *GIE Groupe Concorde u.c.* (*Recueil*, I-6307. lpp., 23. punkts) un 2002. gada 6. jūnija spriedumu lietā C-80/00 *Italian Leather* (*Recueil*, I-4995. lpp., 51. punkts).

secībā dažādos vērā ņemamos kritērijus? Vai daži kritēriji ir vairāk atbilstoši vai saistoši nekā citi? Kurš ir attiecīgās situācijas izvērtēšanas brīdis: tās rašanās diena, tiesas pavēstes nodošanas diena vai diena, kad iesaistītā tiesa taisa spriedumu? Gadījumā, kad pati prāvas būtība nav saistīta ar divām vai vairākām līgumslēdzējām valstīm, vai būs pietiekami, ja prasītājs (kura domicils ir citā līgumslēdzējā valstī nekā tā, kuras teritorijā ir atbildētāja domicils un ar kuru pilnībā vai daļēji ir saistīta prāvas būtība) nomainīs domicilu, attiecīgajā laikposmā nodibinoties šajā pašā līgumslēdzējā valstī, lai tiktu izslēgta Konvencijas 2. panta piemērošana? Pretēji tam, vai, lai šo pantu tomēr varētu piemērot, ir nepieciešams, ka prasītājs, kura domicils ir šajā pašā līgumslēdzējā valstī, nodibinātos attiecīgajā laikposmā citā līgumslēdzējā valstī?

165. Šie ir sarežģīti jautājumi, kas gadījumā, ja Konvencijas 2. panta piemērošana būtu atkarīga no tā, vai pastāv vairākas līgumslēdzējas valstis saistošas tiesiskās attiecības, iespējams var rasties lietas dalībniekiem un tiesai, kura lietu izskata.

166. Šajā gadījumā man ir grūti saskatīt to, kā var 2. pantā noteikto vispārējo jurisdikcijas normu turpināt uzskatīt par tādu, kas ļauj

prasītājam vienlaikus *viegli* identificēt tiesu, kura var celt prasību, un atbildētājam *pamatoti* noteikt to [tiesu], kurā tas var tikt iesūdzēts. Pretēji Tiesas noteiktajām prasībām nepastāv nekāda noteiktība attiecībā uz piekritības sadalījumu starp dažādu valsts tiesām, kurās var tikt uzsākta konkrētā lieta. Šāda perspektīva būtu pretrunā Konvencijas mērķim par personu tiesiskās aizsardzības stiprināšanu Kopienā, kā arī mērķim, kas ir saistīts ar tiesiskās noteiktības principa ievērošanu.

167. Šis secinājums ir acīmredzams vēl jo vairāk tāpēc, ka jautājuma par attiecīgajai prāvai [piemītošo] iekšējo Kopienas raksturu dēļ pastāv ļoti liela varbūtība, ka tas var kļūt par "strīdus akmeni", proti, tas var izraisīt lielu skaitu strīdu starp lietas dalībniekiem un tā rezultātā var novest pie tā, ka tiek izmantoti tiesību aizsardzības līdzekļi attiecībā uz šo vienu iepriekšējo jautājumu, neskarot pašu lietas būtību. Acīmredzami šāda tiesvedību palielināšanas perspektīva no tiesiskās noteiktības viedokļa noteikti nav apmierinoša. Vēl jo vairāk, netiek izslēgts tas, ka šo jautājumu daži atbildētāji izmantos tikai, lai novilcinātu prāvu, kas būtu pretrunā prasītāju tiesiskās aizsardzības nodrošināšanai.

168. Bez šiem apsvērumiem vispār ir jāpatur prātā, ka starptautiskās privāttiesības noteikti nav viegla tiesību disciplina. Briseles Konvencija precīzi atbilst prasībai par dažādās līgumslēdzējās valstīs spēkā esošo normu par

tiesu jurisdikciju, tāpat kā atzīšanu un izpildi, vienkāršošanu. Šī vienkāršošana veicina tiesisko noteiktību visu personu interesēs. Tā arī atvieglo valsts tiesu uzdevumu tiesvedību izskatīšanā. Tātad būtu vēlams šajā Konvencijas sistēmā neievieš ko tādu, kas būtiski varētu sarežģīt tās darbību.

169. Turklāt, neskarot jautājuma sarežģītību par prāvai piemītošo iekšējo Kopienas raksturu, uzskatu, ka tas, ka Konvencijas 2. panta piemērošanu padarītu atkarīgu no šāda rakstura esamības, neizbēgami novestu pie to gadījumu, kuriem šis pants ir piemērojams, [skaita] samazināšanās.

170. Kā Tiesa to ir precizējusi, šī vispārējā tiesību norma ir izskaidrojama ar to, ka tās iedarbība izpaužas tādējādi, ka atbildētājam principā tiek ļauts vieglāk aizstāvēties⁸⁷. Tā arī sekmē šī atbildētāja tiesiskās aizsardzības pastiprināšanu. Tieši dēļ garantijām, ko atbildētājam piešķir sākotnējā tiesvedībā attiecībā uz tiesību uz aizstāvēšanos ievērošanu, Konvencija[s] nostāja] par tiesas sprie-

dumu atzīšanu un izpildi ir ļoti liberāla⁸⁸. 2. pantā minētā vispārējā jurisdikcijas norma tātad ir pamatnorma, uz kuru lielā mērā ir balstīta [visa] Konvencija.

171. Saskaņā ar pastāvīgo judikatūru Tiesa no tā ir secinājusi, ka izņēmuma jurisdikcijas normas no šīs vispārējās tiesību normas nevar būt par iemeslu interpretācijai, kas sniedzas ārpus Konvencijā *skaidri* paredzētajiem gadījumiem⁸⁹. Tomēr tas noved pie salīdzināma rezultāta *mutatis mutandis* gadījumā, ja Konvencijas 2. panta piemērošana būtu izslēgta, ja attiecīgās tiesiskās attiecības nebūtu saistītas ar vairākām līgumslēdzējam valstīm.

172. Šajā gadījumā, lai gan atbildētāja domicils ir līgumslēdzējā valstī, uz viņu attiecas citā līgumslēdzējā valstī spēkā esošo izņēmuma jurisdikcijas normu iedarbība, tādējādi viņu var iesūdzēt šīs valsts tiesās, piemēram, vienkārši viņa īslaicīgās uzturēšanās šīs pēdējās minētās [valsts] teritorijā (kā tas ir Anglijas tiesībās) dēļ, tādēļ, ka šajā teritorijā atrodas noteikti viņam piederoši īpašumi (kā tas ir Vācijas tiesībās), vai tādēļ, ka prasītājam ir šīs valsts pilsonība (kā tas ir Francijas tiesībās). Tātad uz atbildētāju, kura domicils

88 — Skat. it īpaši 1980. gada 21. maija spriedumu lietā *125/79 Denilauler (Recueil, 1553. lpp., 13. punkts)*.

89 — Skat. it īpaši iepriekš minētos spriedumus lietā *Handte* (14. punktu) un lietā *Group Josi* (36. punkts).

87 — Skat. it īpaši iepriekš minētos spriedumus lietā *Handte* (14. punkts) un lietā *Group Josi* (35. punkts).

ir līgumslēdzējā valstī, attiecas tā pati sistēma kas saskaņā ar Konvencijas 4. pantu attiecas tikai uz atbildētāju, kura domicils ir valstī, kas nav līgumslēdzēja.

4. Iespējamie šķēršļi Konvencijas 2. panta piemērošanai tiesiskajām attiecībām, kas ir saistītas tikai ar līgumslēdzēju un trešo valsti

173. Tomēr no 2. panta vispārējās normas būs izdarīta atkāpe gadījumā, kas ne tikai nav *skaidri* paredzēts Konvencijā, bet turklāt ir ar minēto konvenciju netieši, bet noteikti izslēgts, ņemot vērā ar to sasniedzamos mērķus.

174. No tā izriet, ka ar 2. panta piemērošanas ierobežošanu ar iekšējām Kopienas prāvām nozīmētu nepamatoti samazināt šī panta piemērojamību pretēji Konvencijas mērķim par personu, jo īpaši atbildētāju, tiesiskās aizsardzības stiprināšanu Kopienā.

175. Rezumējot es uzskatu, ka 2. panta redakcija, kā arī vispārējā Konvencijas struktūra ne vien neiestājas pret to, ka šis pants ir piemērojams prāvai, kura ir saistīta tikai ar vienu līgumslēdzēju valsti un trešo valsti, bet turklāt Konvencijas mērķi nosaka, ka minētais pants ir uzskatāms par [šādi] piemērojamu.

176. Tā kā daži lietas dalībnieki ir apgalvojuši, ka pastāv vairāki šķēršļi šī apgalvojuma atzīšanai, tad tie ir tagad jāpārbauda.

177. Šķēršļi, kurus ir izvirzījuši atbildētāji pamata lietā, kā arī Apvienotās Karalistes valdība, lai iestātos pret attiecīgā apgalvojuma atzīšanu, galvenokārt ir balstīti uz Kopienas tiesībām. Ar starptautiskajām tiesībām saistīti apsvērumi arī ir tikuši pieminēti šajā sakarā. Es tos īsi apskatīšu pirms citu ar Kopienas tiesībām saistītu [apsvērumu] pārbaudes.

a) Iespējamie šķēršļi, kas pamatoti ar starptautiskajām tiesībām

178. Saskaņā ar atbildētāju pamata lietā teikto⁹⁰ Briseles Konvencija nav vispārēji piemērojama. Tā ir tikai nolīgums starp līgumslēdzējām valstīm, [piemērojams] vienīgi to savstarpējās attiecībās. Ārpus konkrētā Briseles Konvencijas gadījuma šis argu-

90 — Iesniedzējtiesas rīkojuma 48. punkts.

ments ietver atsauci uz līgumu tiesību un starptautisko līgumu plašāku problemātiku. Apvienotās Karalistes valdība arī ir uzsvērusi šādas pieejas priekšrocības⁹¹.

179. Šajā sakarā es precizēju, ka ir vispāratzīts, ka starptautisks nolīgums valstij ir saistošs tikai tad, ja tā šajā ziņā ir izteikusi savu piekrišanu. Citiem vārdiem sakot, saskaņā ar līgumu relatīvās iedarbības principu starptautisks nolīgums valstij, kura nav paudusi piekrišanu, kopumā nerada ne pienākumus, ne tiesības⁹².

180. Nav strīda par to, ka Briseles Konvencija neuzliek nekādus pienākumus valstīm, kuras nav piekritušas būt ar to saistītām. Minētajā konvencijā paredzētie pienākumi, proti par vienošanos par kompetences noteikšanu vai spriedumu atzišanu un izpildi attiecas vienīgi uz līgumslēdzējām valstīm un pie tām piederošām tiesām.

181. Šajā sakarā ne Briseles Konvencijas priekšmets vispār, ne manis aizstāvētā 2. pan-

ta interpretācija nav pretrunā līgumu relatīvās iedarbības principam.

182. Protams, kā to jau redzējām, šī Konvencija var izvērst daļu no savas iedarbības attiecībā uz trešām valstīm, tostarp jautājumā par vienošanos par kompetences noteikšanu. Tādas tiesību normas, kādas tās šajā jautājumā ir noteiktas Konvencijas 2. pantā, arī var tikt piemērotas prāvās, kurās daži fakti ir saistīti ar trešām valstīm.

183. Tomēr šī situācija nav pavisam jauna. Tā notiek, ka valstis, kuras ir starptautiskās konvencijas [līgumslēdzējas] puses, atļauj viena otrai īstenot noteiktas kompetences attiecībā uz trešo valstu pilsoņiem situācijās, kurās līdz šim šīm pēdējām minētajām valstīm bija ekskluzīva kompetence. Tā tas, piemēram, ir vairākās konvencijās par jūras vides aizsardzību⁹³.

184. Tā tas arī ir starptautiskajās privāttiesībās, piemēram, attiecībā uz 1980. gada 19. jūnija Romas Konvenciju par tiesībām, kas piemērojamas līgumsaistībām⁹⁴. Tās 1. panta 1. punkts nosaka, ka minētās konvencijas vienveidīgās tiesību normas ir piemērojamas (līgumsaistībām) tiesību normu kolīziju ga-

91 — Rakstveida apsvērumu 21. punkts.

92 — Skat. Quoc Dinh, N., Daillier, P., Pellet A. *Droit international public. 6e édition, entièrement refondue.* 1999, LGDJ, 239. un turpmākās lpp.

93 — Skat. iepriekš minēto Quoc Dinh, N., 249. lpp. Tajā ir atsauce tostarp uz 1969. gada 29. novembra Briseles Konvenciju par iejaukšanos nelaimes gadījumā atklātā jūrā, kas izraisa vai varētu izraisīt ogleņdepražu piesārņojumu. Valstis, kuras ir šīs Konvencijas [līgumslēdzējas] puses, patur sev tiesības uz iejaukšanos atklātā jūrā netālu no saviem krastiem pat attiecībā uz kuģiem, kas peld zem trešo valstu karogiem.

94 — OV 1980, L 266, 1. lpp.

dijumos. Tātad pietiek, ja attiecīgā gadījuma rezultātā rodas kolīzija starp vairākām tiesību sistēmām, lai varētu piemērot konvencijas vienotās tiesību normas. Nav svarīgi, vai šajā gadījumā ir iesaistītas vairākas līgumslēdzējas valstis vai līgumslēdzēja valsts un trešā valsts⁹⁵.

Briseles Konvenciju noteiktās jurisdikcijas normas, kādas tās ir minētas 2. pantā, var piemērot lietām, kurās noteikti elementi ir saistīti ar trešām valstīm. Pēc manām domām, tas pats attiecas uz Kopieņu tiesībām.

185. Turklāt Romas Konvencijas vienoto tiesību normu vispārējais mērķis ir jo īpaši nozīmīgs, jo saskaņā ar tās 2. pantu tajā minētās kolīziju normas var novest pie tā, ka piemēro tādas valsts tiesības, kas nav līgumslēdzēja⁹⁶. Šajā ziņā šīs Konvencijas iedarbība attiecībā uz trešām valstīm sniedzas tālāk nekā tā, kas izriet no Briseles Konvencijas, jo, kā jau to redzējam, ar tajā noteiktajām kolīziju normām par kompetentām ir paredzēts noteikt tikai līgumslēdzēju valstu tiesas, izslēdzot trešo valstu tiesas.

b) Iespējamie šķēršļi, kas pamatoti ar Kopieņu tiesībām

187. Pirmais atbildētājs, kā arī Apvienotās Karalistes valdība norādīja, ka ar EK līgumu nodrošinātās pamatbrīvības nav jāpiemēro pilnībā iekšējām dalībvalsts situācijām, proti, situācijām, kurām nepiemīt pārrobežu raksturs starp vairākām dalībvalstīm. No tā pēc analogijas izriet, ka Briseles Konvencijas 2. pantā noteiktā jurisdikcijas norma, kas ir identiski pārņemta Regulā 44/2001, nav piemērojama pamata prāvā, tāpēc ka prāva nav saistīta ar vairākām līgumslēdzējām valstīm. Šāda jurisdikcijas norma ir uzskatāma tikai par papildinājumu mērķim par spriedumu brīvu apriti starp dalībvalstīm, kas vispirms ir noteikts ar Konvenciju, pēc tam — ar Regulu attiecībā uz dalībvalstīm, tā, ka Konvencijas 2. panta piemērošana ir attiecīgi atkarīga no tā, vai pastāv strīds, kam piemīt pārrobežu raksturs, kas saista vairākas līgumslēdzējas valstis.

186. No tā es secinu, ka starptautiskajās tiesībās nekas neiestājas pret to, ka ar

95 — Šajā sakarā skat. Gviliano un Lagardes [*Giuliano un Lagarde*] kopīgi veikto ziņojumu par Romas Konvenciju. OV 1980, C 282, 1. lpp. Skat. jo īpaši ievada apsvērumu 8. punktu, kā arī minētās konvencijas 1. panta 1. punkta un 2. panta komentārus.

96 — Šajā sakarā skat. Romas Konvencijas 2. panta komentāru iepriekš minētajā ziņojumā, kā arī Jacquet, J. —M. Aperçu de la convention de Rome. *L'européanisation du droit international privé*. Trires Eiropas tiesību akadēmija, 1996, 21. lpp.

188. Mani šādi argumenti nepārliecina.

189. Protams, 1994. gada 10. februāra spriedumā lietā *Mund & Fester*⁹⁷ Tiesa ir nospridusi, ka Līguma 220. panta ceturrtā ievilkuma, pamatojoties uz kuru pieņēma Briseles Konvenciju, “mērķis ir *atvieglot kopējā tirgus darbību*, pieņemot jurisdikcijas normas strīdiem, kuri uz to attiecas, un visādos iespējamajos veidos novēršot grūtības, kas ir saistītas ar spriedumu atzišanu un izpildi līgumslēdzēju valstu teritorijā”. No tā Tiesa secināja, ka Konvencijas noteikumi ir saistīti ar Līgumu⁹⁸.

190. Šim secinājumam var tikai piekrist, jo, kā to norādīja ģenerāladvokāts Tezauro [*Tesauro*] savos secinājumos iepriekš minētajā lietā *Mund & Fester*, “spriedumu brīvai apritei ir būtiska nozīme, lai izvairītos no grūtībām, kuras attiecībā uz kopējā tirgus darbību var rasties no neiespējamības pieņemt vai viegli īstenot, pat tiesas ceļā, individuālas tiesības, kas izriet no tās veidojošo tiesisko attiecību daudzējādības”⁹⁹.

191. Tomēr no tā nevar secināt, kā to apgalvo Apvienotā Karaliste¹⁰⁰, ka Konvencijas noteiktās vienveidīgās jurisdikcijas nor-

mas paredz tikai atrisināt jurisdikcijas pozitīvās kolizijas (faktiskās vai iespējamās) starp dažādu līgumslēdzēju valstu tiesām ar vienu vienīgu mērķi — izvairīties no tā, ka līgumslēdzējas valsts tiesām ir jāatzīst un [jāpasludina] par izpildāmiem citas līgumslēdzējas valsts tiesu taisītie spriedumi gadījumā, ja valsts, kurā tiek prasīta atzišana, tiesas arī tiek uzskatītas par kompetentām saskaņā ar šīs valsts tiesību aktiem izskatīt lietas, kuru rezultātā ir tapuši attiecīgie spriedumi.

192. Vienveidīgo Konvencijas jurisdikcijas tiesību normu samazināšana šī vienkāršā mērķa dēļ nozīmētu neievērot, kā jau to redzējam, Konvencijas vispārējo mērķi, kā arī ar to sasniedzamos mērķus stiprināt personu tiesisko aizsardzību Kopienā, kā arī ievērot tiesiskās noteiktības principu.

193. Pēc manām domām, šo analīzi nevar apšaubīt tādēļ, ka Briseles Konvenciju aizstāja ar Regulu Nr. 44/2001, proti, ar Kopienas tiesību aktu, kuru pieņēma, piemērojot un lai piemērotu dažus Līguma noteikumus. Par to liecina vairāki fakti.

194. Vispirms, kā tas ir norādīts šīs Regulas deviņpadsmitajā apsvērumā, starp Konvenci-

97 — Lieta C-398/92 (*Recueil*, I-467. lpp., 11. punkts (izcēlums — mans)).

98 — Skat. 12. punktu. Skatīt arī šajā sakarā iepriekš minēto spriedumu lietā *Tessili/Dunlop* (9. punkts).

99 — Skatīt 8. punktu.

100 — Skatīt šo rakstveida apsvērumu 24. punktu.

ju un minēto regulu ir jānodrošina kontinuitāte, tostarp attiecībā uz Kopienų Tiesas interpretāciju par attiecīgās konvencijas noteikumiem. Tomēr gadījumā, ja ar Regulu noteiktās vienvēidīgās jurisdikcijas tiesību normas Kopienų Tiesa interpretēta kā tādas, kuras paredz tikai atrisināt jurisdikciju kolīzijas starp dažādu līgumslēdzēju valstu tiesām, šāda interpretācija attālinātos no plašās Tiesas judikatūras par Konvenciju, jo īpaši no tās mērķiem (par personu tiesiskās aizsardzības stiprināšanu Kopienā un tiesiskās noteiktības principa ievērošanu). Tātad runa būtu par pārmaiņu judikatūrā, kas acimredzami neatbilstu Kopienų likumdevēja rūpēm par kontinuitātes nodrošināšanu šo divu instrumentu interpretācijā. Nevēloties iepriekš spriest par iespējamo Tiesas judikatūru attiecībā uz Regulas 2. panta teritoriālo piemērojamību vai [tā] piemērojamību personām, es vienkārši norādišu, ka man ir nelielas grūtības iztēloties to, ka Tiesa varētu iedrošināties tā mainīt savu judikatūru.

196. Kā tas ir norādīts Regulas otrajā un astotajā apsvērumā, tajā minētās jurisdikcijas normas paredz — sakarā ar pastāvošo valsts tiesību normu dažādību un no tā izrietošajām grūtībām labai iekšējā tirgus darbībai — “apvienot civiltiesību un komercietiesību jurisdikcijas normu kolīzijas” tā, lai definētu dalībvalstīm “kopīgas tiesību normas”. Šī jurisdikcijas normu apvienošana ir saskaņā ar loģiku, kas ir salīdzināma ar to, kas ir noteikta EKL 94. pantā direktīvu pieņemšanai, jo šī materiāli juridiskā pamata mērķis ir “tuvināt tādas dalībvalstu normatīvos un administratīvos aktus, kas tieši iespaido kopējā tirgus izveidi un darbību”.

197. Tiesa nesen nosprieda 2003. gada 20. maija spriedumā lietā *Österreichischer Rundfunk* u.c., ka “ar prasību, kas balstīta uz Līguma 100. A panta juridisko pamatu [proti, juridiski procesuālo pamatu, kas šobrīd ir minēts EKL 95. pantā], netiek iepriekš pieņemts, ka pastāv reāla saikne ar brīvu apriti starp dalībvalstīm *katrā nosituācijām*, kas ir *minētas* uz šādu pamatojumu balstītājā aktā”¹⁰¹. Tā atgādināja, ka “prasības pama-

195. Turklāt, lai gan tā patiešām ir, ka EKL 65. pants, uz ko norāda EKL 61. panta c) apakšpunkts (kas ir Regulas materiālais juridiskais pamats), attiecīgajā jomā skaidri nosaka *pasākumus, kuriem ir pārrobežu ietekme*, kuru pieņemšanai ir jāatbilst pasākumam, kāds ir vajadzīgs *labai iekšējā tirgus darbībai*, neesmu pārliecināts, ka no tā vajadzētu secināt, ka situācijas, kas ietilpst ar minēto regulu noteikto jurisdikcijas tiesību normu kompetencē, kuras pēc būtības pārņem tās, [kuras ir minētas] Konvencijā, noteikti ir saistītas ar vairākām dalībvalstīm.

101 — Apvienotās lietas C-465/00, C-138/01 un C-139/01 (*Recueil*, I-4989. lpp., 41. punkts). Šajā sakarā skat. arī it īpaši 1987. gada 18. februāra spriedumu lietā 98/86 *Mathot* (*Recueil*, 809. lpp., 11. punkts); 1990. gada 12. decembra spriedumu lietā C-241/89 *SARPP* (*Recueil*, I-4695. lpp., 16. punkts), attiecībā uz Padomes 1978. gada 18. decembra Direktīvu 79/112/EEK par dalībvalstu tiesību aktu tuvināšanu par gala patērētājam paredzētu pārtikas produktu marķēšanu, noformēšanu un reklāmu (OV L 33, I. lpp.), kā arī 1996. gada 25. aprīļa spriedumu lietā C-87/94 Komisija/Belģija (*Recueil*, I-2043. lpp., 30.-33. punkts, attiecībā uz Padomes 1990. gada 17. septembra Direktīvu 90/531/EEK par procedūram valsts līgumu piešķiršanai [publiskā iepirkuma līguma slēgšanas tiesību piešķiršanai] ūdensapgādes, enerģētikas, transporta un telekomunikāciju jomā (OV L 297, I. lpp.). Par šo tēmu skatīt Fallon, M. Les conflits de lois et de juridictions dans un espace économique intégré — L'expérience de la Communauté européenne. *Recueil des cours*. Académie de droit international, Martinus Nijhoff Publishers, 1996, 49., 182. un 183. lpp.

tošanai ar Līguma 100. A panta juridisko pamatu svarīgi ir tas, ka akta, kas ir pieņemts, balstoties uz šo pamatojumu, mērķim tiešām jābūt iekšējā tirgus izveides un darbības nosacījumu uzlabošanai”¹⁰².

administratīvos aktus, lai mazinātu šķēršļus iekšējā tirgus darbībai, kas izriet tieši no atšķirībām valstu tiesību aktos”¹⁰⁵.

198. No tā Tiesa secināja, ka “Direktīvas 95/46 [103] piemērojamība nevar būt atkarīga no jautājuma par to, vai attiecīgajām konkrētajām situācijām pamata lietās ir pietiekama saikne ar Līgumā garantēto pamatbrīvību izmantošanu un jo īpaši minētajās lietās — ar darba ņēmēju brīvu pārvietošanos”¹⁰⁴.

200. Šis atziņas attiecībā uz to pašu Direktīvu 95/46 tika apstiprinātas ar 2003. gada 6. novembra spriedumu lietā *Lindqvist*¹⁰⁶.

201. Var uzskatīt, ka tas, kas attiecas uz šo Direktīvu par personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi un šādu datu brīvu apriti, attiecas arī uz Regulu Nr. 44/2001 par jurisdikciju un spriedumu brīvu apriti, lai gan šie divi Kopienų atvasināto tiesību akti ir dažādi.

199. Šis secinājums ir balstīts uz apsvērumu, saskaņā ar kuru “minētās direktīvas piemērošanas jomas robežas pretējas interpretācijās rezultātā var kļūt sevišķi nenoteiktas un apšaubāmas, kas ir pretrunā tās galvenajam mērķim — tuvināt dalībvalstu normatīvos un

202. Padarot minētās regulas 2. panta jurisdikcijas normas piemērošanu atkarīgu no tā, vai katrai prāvai ir patiešām un pietiekama saistība ar vairākām dalībvalstīm, tiek riskēts (kā es jau to izsecināju attiecībā uz Konvencijas mērķiem) ar to, ka minētā panta piemērošanas jomas robežas var kļūt sevišķi nenoteiktas un apšaubāmas. Šī 2. panta teritoriālās piemērojamības vai [tā] piemērojamības personām iespējamā interpretācija būtu pretrunā Regulas mērķim — apvienot

102 — Skatīt iepriekš minēto spriedumu lietā *Österreichischer Rundfunk* u.c. (41. punkts).

103 — Runa ir par Eiropas Parlamenta un Padomes 1995. gada 24. oktobra Direktīvu 95/46/EK par personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi un šādu datu brīvu apriti (OV L 281, 31. lpp.).

104 — Skatīt iepriekš minēto spriedumu lietā *Österreichischer Rundfunk* u.c. (42. punkts).

105 — *Ibidem*.

106 — Lieta C-101/01 (*Recueil*, I-12971. lpp., 40. un 41. punkts).

jurisdikcijas koliziju normas un vienkāršot tiesas spriedumu atzišanu un izpildi, lai mazinātu šķēršļus iekšējā tirgus darbībai, kas izriet tieši no atšķirībām valstu tiesību aktos šajā jomā.

203. Šajā ziņā var pat uzskatīt, ka tas, kas attiecas uz Direktīvu 95/46, attiecas *a fortiori* uz Regulu Nr. 44/2001, jo izvēle drīzāk par labu regulai nekā direktīvai Konvencijas aizstāšanas nolūkā lielā mērā atbilst rūpēm nodrošināt attiecīgo tiesību normu apvienošanu, nevis veikt vienkāršu valsts tiesību aktu tuvināšanu, pateicoties Direktīvas transpozīcijai iekšējās tiesībās, [rēķinoties] ar problēmām, kas var no tā izrietēt saistībā ar Kopienas tiesību vienveidīgu piemērošanu.

204. Papildus šiem apsvērumiem par atsauces uz EKL 95. pantu kā juridisko pamatu ietekmi uz Direktīvas ģeogrāfisko piemērošanu, piebīdīšu, ka regulas, tāpat kā direktīvas piemērošana¹⁰⁷ noteikti nenozīmē to, ka to kompetencē ietilpstošās situācijas ir saistītas tikai ar dalībvalstu un nevis arī ar trešo valstu teritoriju.

205. Tāds acimredzami ir gadījums ar regulām, kurās ir noteikumi, ar kuriem skaidri tiek reglamentēta tirdzniecība starp Kopienas un trešām valstīm. Tas pats attiecas, piemēram, uz Padomes 1992. gada 12. oktobra Regulu (EEK) Nr. 2913/92 par Kopienas Muitas kodeksa izveidi (OV L 302, 1. lpp.), kā arī Padomes 1993. gada 1. februāra Regulu (EEK) Nr. 259/93 par uzraudzību un kontroli attiecībā uz atkritumu pārvadājumiem Eiropas Kopienā, ieviešanu tajā un izvešanu no tās (OV L 30, 1. lpp.).

206. Tāds arī ir gadījums, piemēram, ar Padomes 1971. gada 14. jūnija Regulu (EEK) Nr. 1408/71 par sociālā nodrošinājuma sistēmu piemērošanu darbiniekiem un viņu ģimenēm, kas pārvietojas Kopienā (OV L 149, 2. lpp.).

207. Šajā Regulā, ar ko paredz nodrošināt darba ņēmēju brīvu pārvietošanos sociālā nodrošinājuma jomā, skaidri nav definēta tās teritoriālās piemērojamība, lai gan tas ir vispārpieņemts, ka tā ir "materiāli teritoriāla" tādā nozīmē, ka tās piemērošanu nosaka "ar vietu saistīts faktors"¹⁰⁸.

107 — Šajā sakarā skat. it īpaši 2004. gada 9. septembra spriedumu lietā C-70/03 Komisija/Spānija (Krājums, I-7999. lpp., 30. punkts), attiecībā uz Padomes 1993. gada 5. aprīļa Direktīvu 93/13/EEK par negodīgiem noteikumiem patērētāju līgumos (OV L 95, 29. lpp.).

108 — Šajā sakarā skat. Aussant, J., Fornasier, R., Louis, J.-V., Seché, J.-C. Van Raepenbusch, S. *Commentaire J. Mégret — Le droit de la CEE*, vol 3, Université de Bruxelles, 2e édition, 113. un turpmākas lpp., kā arī iepriekš minēto Fallon, M., 43. un turpmākas lpp. (it īpaši 45. un 46. lpp.).

208. Tomēr var teikt, ka, lai gan minētās regulas telpiskā joma, proti, telpa, kurā būtu jābūt šai *raksturīgajai saiknei*, noteikti atbilst tai, ko [veido] ar Līguma noteikumiem par personu brīvu pārvietošanos, tā, ka ar šo pēdējo minēto noteikumu piemērošanu tiek pieprasīta *atrasšanās* "Kopienas teritorijā", nekādā veidā netiek prasīts, ka attiecīgā profesionālā darbība tiek veikta šajā teritorijā, lai minētie noteikumi (jo īpaši tie, ar kuriem tiek nodrošināta vienlīdzīga attieksme) saglabātu savu iedarbību ¹⁰⁹.

210. Pēc manām domām, šo judikatūru attiecībā uz Regulu Nr. 1408/71 varētu transponēt uz Regulu Nr. 44/2001. Ir jāatgādina, ka šo pēdējo minēto regulu pieņēma, pamatojoties uz Līguma IV sadaļas noteikumiem par politikām, kas saistītas ar personu brīvu pārvietošanos. Turklāt, kā arī gadījumā ar Regulu Nr. 1408/71, ar Regulas Nr. 44/2001 piemērošanu tiek iepriekš pieņemts, ka pastāv noteikta saistība ar to dalībvalstu, uz kurām attiecas minētā regula, teritoriju. Tātad, runājot par attiecīgās regulas 2. pantu ([kas ir] identisks Konvencijas 2. pantam), tā piemērošana ir atkarīga no [nosacījuma] par to, ka atbildētāja domicilam ir jābūt dalībvalsts teritorijā. Atbilstoši tikko pieminētajai judikatūrai ir jāuzskata, ka tam, lai piemērotu attiecīgās Regulas (vai Konvencijas) 2. pantu, nekādā mērā netiek prasīts, ka attiecīgā prava ir saistīta tikai ar to teritoriju, uz kuru attiecas minētā regula (vai Konvencija), un nevis arī ar trešo valstu teritoriju.

209. Tātad tādēļ, ka atsevišķu sociālie pabalstu izcelsme ir (un *pat tikai*) apdrošināšanas periodi, kas ir pabeigti, atrodoties ārpus ar EK līgumu aptvertās teritorijas, nevar novest pie tā, ka netiek piemērota Regula Nr. 1408/71, pie nosacījuma, ka pastāv cieša saikne starp tiesībām uz sociāliem pabalstiem un dalībvalsti, kurai tie jāmaksā ¹¹⁰.

211. Šajā pašā nozīmē ir jāuzsver, ka Regulas Nr. 44/2001 astotajā apsvērumā ir noteikts, ka "ir jābūt *saistībai* starp tiesvedību, kam piemēro šo regulu, un dalībvalsts teritoriju, kurā šī regula ir saistoša" ¹¹¹. Tā "atbilstīgi kopīgās normas par jurisdikciju principā būtu jāpiemēro, ja atbildētāja domicils ir vienā no šīm dalībvalstīm".

109 — *Ibidem*. Šajā sakarā skat. 1974. gada 12. decembra spriedumu lietā 36/74 *Walrave un Koch* (*Recueil*, 1405. lpp., 26.-28. punkts) un 1984. gada 12. jūlija spriedumu lietā 237/83 *Prodest* (*Recueil*, 3153. lpp., 6. punkts), attiecībā uz Kopienas noteikumiem par darba ņēmēju brīvu pārvietošanos Kopienā vispār un Padomes 1968. gada 15. oktobra Regulu (EEK) Nr. 1612/68 par darba ņēmēju brīvu pārvietošanos Kopienā (OV L 257, 2. lpp.) it īpaši.

110 — Šajā sakarā skat. it īpaši 1986. gada 23. oktobra spriedumu lietā 300/84 *Van Roosmalen* (*Recueil*, 3097. lpp., 30. un 31. punkts) un 1987. gada 9. jūlija spriedumu apvienotajās lietās 82/86 un 103/86 *Laborero un Sabato* (*Recueil*, 3401. lpp., 25.-28. punkts).

111 — Izcēlums — mans.

212. Pēc manām domām, šis apsvēruma skaidri apstiprina to, ka, lai piemērotu Regulas 2. pantu ([kas ir] identisks Konvencijas [pantam]), pietiek ar to, ka atbildētāja domicils ir dalībvalstī, kurai ir saistoša minētā regula, tā, ka attiecīgajam strīdam ir saistība ar kādu no Kopienas dalībvalstīm. Tātad nav nozīmes tam, ka attiecīgajai prāvai nav papildu saistības ar citu dalībvalsti vai tai šāda saistība ir ar trešo valsti.

213. No tā es secinu, ka nevar izmantot Regulu Nr. 44/2001, lai apšaubītu apgalvojumu, saskaņā ar kuru Konvencijas 2. panta piemērošanas joma nekādā veidā netiek aprobežota ar strīdiem, kuri ir saistīti ar vairākām līgumslēdzējam valstīm.

214. No šo apsvērumu kopuma izriet, ka dažu lietas dalībnieku no starptautiskajām un Kopienas tiesībām aizgūtie argumenti, kuri šajā prejudiciālajā tiesvedībā tika izvirzīti, lai iebilstu pret šo apgalvojumu, ir jāuzskata par neatbilstošiem.

215. Tādējādi uz pirmā prejudiciālā jautājuma pirmo daļu ir jāatbild, ka Briseles Konvencijas 2. pants ir jāinterpretē kā tāds, kas ir piemērojams, pat ja prasītāja un atbildētāja domicili ir vienā un tajā pašā līgumslēdzējā valstī un ja prāvai šīs līgumslēdzējas valsts tiesās starp lietas dalībniekiem ir noteikta saistība ar trešo valsti, nevis

ar līgumslēdzēju valsti, tādējādi vienīgais jautājums par piekritības sadalījumu, kas var rasties šajā tiesvedībā, varētu būt vienīgi sakarā ar attiecībām starp līgumslēdzējas valsts un trešās valsts tiesām un nevis attiecībām starp dažādu līgumslēdzēju valstu tiesām.

216. Tā kā Briseles Konvencijas 2. pants ir piemērojams šajā gadījumā, ir jāpārbauda jautājums par to, vai pamata prāvas gadījumā minētā Konvencija iestājas pret to, ka līgumslēdzējas valsts tiesa, kuras kompetence ir noteikta, pamatojoties uz minēto 2. pantu, izmantojot rīcības brīvību, atsakās īstenot šo kompetenci tādēļ, ka valsts, kura nav līgumslēdzēja, tiesa ir piemērotāka lietas izskatīšanai pēc būtības. Citiem vārdiem sakot, ir jānosaka, vai pamata prāvas situācijā *forum non conveniens* doktrīna ir saderīga ar Konvenciju.

B — *Par forum non conveniens doktrīnas saderīgumu ar Briseles Konvenciju*

217. Lai ierobežotu manis veiktās pārbaudes priekšmetu ar pamata prāvas situāciju, ir jāatgādina, ka iesniedzējtiesa ar savu pirmā

jautājuma otro daļu būtībā jautā, vai Briseles Konvencija iestājas pret to, ka līgumslēdzēja valsts tiesa, kuras kompetence ir noteikta, pamatojoties uz minētās konvencijas 2. pantu, izmantojot rīcības brīvību, atsakās īstenot šo kompetenci tā iemesla dēļ, ka valsts, kas nav līgumslēdzēja, tiesa ir piemērotāka lietas izskatīšanai pēc būtības, ja šī pēdējā minētā tiesa nav tikusi noteikta ar vienošanos par kompetences noteikšanu, iepriekš tajā nav iesniegtas prasības, kuru dēļ varētu būt *lis pendens* vai saistīto lietu gadījums, un ja minētās prāvas saistība ar šo valsti, kura nav līgumslēdzēja, ir citāda nekā tā, kas ir minēta Briseles Konvencijas 16. pantā.

218. Lai atbildētu uz šo jautājumu, vispirms aplūkošu Konvencijas autoru nolūku, pēc tam attiecīgi pārbaudīšu tās 2. panta pirmās daļas redakciju, minētās konvencijas vispārējo struktūru, kā arī mērķus, kas ir ar to sasniedzami.

1) Konvencijas autoru nolūks

219. Briseles Konvencijas izstrādes laikā Apvienotā Karaliste, kā arī Īrija vēl nebija

Kopienas dalībvalstis. Tādējādi tās nepiedalījās pārrunās, kuras norisinājās starp dalībvalstīm saskaņā ar EKL 293. pantu un kas noveda pie minētās konvencijas pieņemšanas 1968. gada 27. septembrī. Šīs divas valstis iestājās Kopienā tikai 1973. gada 1. janvārī, proti, tieši mēnesi pirms tam, kad Konvencija stājās spēkā — 1973. gada 1. februārī.

220. Galvenokārt tikai šajās divās dalībvalstīs ir attīstījusies *forum non conveniens* doktrīna¹¹². Tā lielā mērā ir sveša dalībvalstīm, kuras pieder pie "civil law" (civiltiesību) sistēmas, proti tām, kuras apsprieda Briseles Konvenciju. No tā izriet, ka tajā nav neviena noteikuma, kas saistīts ar šādu doktrīnu.

221. Tikai Konvencijas par Apvienotās Karalistes, Īrijas un Dānijas pievienošanos Briseles Konvencijai, kas tika pieņemta 1978. gada 9. oktobrī, izstrādes laikā tika pieminēts jautājums par *forum non conveniens* doktrīnas saderīgumu¹¹³.

112 — Liekas, ka šī doktrīna ir ieviesta arī Nīderlandē, tikai daudz ierobežotākā veidā.

113 — Tā, kopš 1972. gada Drozs sparīgi apgalvoja, ka šai doktrīnai nav vietas Briseles Konvencijā, secinot, ka "šo viltus avotu labāk vajag iznīcināt pašā tā iedīglī", Drozs, G. *Droits de la demande dans les relations privées internationales*. TCFDIP, 1993–1995, 97. lpp.

222. Šlosera [*Schlosser*] izveidotais ziņojums attiecībā uz minēto konvenciju par pievienošanas atspoguļo šī jautājuma sakarā izraisītās debātes¹¹⁴.

223. Šī ziņojuma 78. punktā ir norādīts, ka “[p]ēc Kopienas kontinentālo dalībvalstu delegāciju domām, šādas iespējas [jo īpaši — apturēt tiesvedību [lietā], piemērojot *forum non conveniens* doktrīnu] nepastāv Kopienas dalībvalstu tiesām, ja atbilstoši Konvencijai tās ir kompetentas un tajās ir iesniegta prasība [izskatīšanai]”. [Neoficiāls tulkojums]

224. Šajā sakarā tiek precizēts, ka “tika norādīts, ka ligumslēdzējas valstis ne vien ir tiesīgas īstenot savu kompetenci, pastāvot 2. sadaļā minētajiem nosacījumiem, bet tām tas ir jādara”. Šajā sakarā tika apstiprināts, ka “prasītajam ir jābūt pārliecībai, ka iesaistītā tiesa ir kompetenta” jo “nedrīkst būt tā, ka tiek zaudēts laiks un nauda, lai galu galā saprastu to, ka tiesa, kurā tas ir vērsies, uzskata sevi par mazāk kompetentu nekā cita”.

225. Turklāt attiecīgā ziņojuma vēl arvien tajā pašā 78. punktā ir apstiprināts, ka, “ja vairāku valstu tiesas ir kompetentas, prasītajam ir izvēles brīvība, kas nevar tikt mazināta “*forum non conveniens* doktrīnas” piemēro-

šanas” rezultātā. Šajā sakarā tajā ir uzsvērts, ka “var būt tā, ka prasītājs starp kompetentām tiesām ir izvēlējis tiesu, kura acīmredzami ir “nepiemērota”, lai saņemtu spriedumu tieši [tajā] valstī, kurā tas prasa to izpildīt”.

226. Minētā ziņojuma tajā pašā punktā ir piebilde, ka “nav izslēgts jurisdikcijas negatīvas kolīzijas risks: neskatoties uz Apvienotās Karalistes tiesas spriedumu, kontinentālā tiesa arī var uzskatīt sevi par nekompetentu.”

227. Visbeidzot, tajā ir norādīts, ka “tostarp galvenie iemesli, kas attaisno [līdz šim bridim] “*forum conveniens* doktrīnu” [kā arī ar to saistīto *forum non conveniens*], lielā mērā zaudēs savu nozīmi tad, kad Konvencija kļūs piemērojama Apvienotajā Karalistē un Īrijā”. Šajā sakarā ziņojuma vēl arvien tajā pašā 78. punktā ir precizēts, ka valsts tiesību aktos, ar kuriem ir domāts īstenot Konvenciju šajās divās valstīs, vajadzētu nonākt, pirmkārt, pie šaurākas domicila jēdziena koncepcijas nekā pirms tam un, otrkārt, pie atteikšanās no valsts izņēmuma jurisdikcijas normām, kuras ir balstītas vienkārši uz dokumenta, kas ir pamatā lietas ierosināšanai, izsniegšanu atbildētājam viņa pagaidu uzturēšanās laikā attiecīgajā teritorijā saskaņā ar Konvencijas 3. panta otro daļu.

114 — OV 1979, C 59, 71. lpp., 77. un 78. punkts.

228. Šo argumentu dēļ saskaņā ar attiecīgo 78. punktu "Īrija un Apvienotā Karaliste neuzstāja uz Konvencijas teksta formālu pielāgošanu šajā jautājumā".

Konvencijas noteikumiem personas, kuru domicils ir ligumslēdzējā valstī, neatkarīgi no viņu pilsonības var iesūdzēt šīs valsts tiesā". [Neoficiāls tulkojums]

229. No šo argumentu kopuma es secinu, ka tām dalībvalstīm, kuras apsprieda un parakstīja Briseles Konvenciju vai 1978. gada Konvenciju par pievienošanos, vai nu nebija nekāda nodoma iekļaut *forum non conveniens* mehānisma principu Konvencijas struktūrā, vai nu vairākums no tām noteikti pret to iebilda.

230. Atzīt pretējo tātad nozīmētu neievērot valstu, kuras ir Konvencijas, kas grozīta ar 1978. gada Konvenciju par pievienošanos, nolūku, un nav strīda par to, ka šis nolūks nav ticis atsaukts vēlāk, kad tika pieņemta Konvencija par pievienošanos vai Regula Nr. 44/2001. Konvencijas 2. panta pirmās daļas redakcijas pārbaude, minētās konvencijas mērķa, kā arī tās lietderīgās iedarbības pārbaude, ņemot vērā mērķus, kurus ar to ir paredzēts sasniegt, arī liecina par sliktu *forum non conveniens* doktrīnas pieņemšanai.

232. Tāpat ir jāatgādina, ka saskaņā ar pastāvīgo judikatūru Kopienas noteikumi ir jāinterpretē un jāpiemēro vienveidīgi, ievērojot visas Kopienas valodu redakcijas¹¹⁵. Pēc manām domām, tas pats noteikti attiecas uz Briseles Konvencijas interpretāciju un piemērošanu, ņemot vērā Tiesas pastāvīgās rūpes par tiesiskās noteiktības principa ievērošanu, kā arī no minētās konvencijas izrietošo tiesību un pienākumu vienlīdzības un vienveidīguma nodrošināšanu, kā attiecībā uz ligumslēdzējām valstīm, tā par labu ieinteresētajām personām¹¹⁶.

233. Nav strīda par to, ka Konvencijas 2. panta pirmās daļas dažādo valodu redakciju pārbaude parāda to, ka tajā minētā

2). Konvencijas 2. panta pirmās daļas redakcija

231. Atgādināšu, ka Konvencijas 2. panta pirmajā daļā ir noteikts, ka "[s]askaņā ar šīs

115 — Skat. it īpaši 1967. gada 5. decembra spriedumu lietā 19/67 *Van der Vecht* (Recueil, 445. lpp.), 1982. gada 6. oktobra spriedumu lietā 283/81 *Cilfit* (Recueil, 3415. lpp., 18. punkts); 1997. gada 17. jūlija spriedumu lietā C-219/95 *P Ferriere Nord*/Komisija (Recueil, I-4411. lpp., 15. punkts) un 2004. gada 29. aprīļa spriedumu lietā C-371/02 *Björnekulla Fruktindustrier* (Recueil, I-5791. lpp., 16. punkts).

116 — Skat. it īpaši 1977. gada 14. jūlija spriedumu apvienotajās lietās 9/77 un 10/77 *Bavaria Fluggesellschaft* un *Germanair/Eurocontrol* (Recueil, 1517. lpp., 4. punkts); 1978. gada 22. novembra spriedumu lietā 33/78 *Somafer* (Recueil, 2183. lpp., 8. punkts) un 1983. gada 15. novembra spriedumu lietā 288/82 *Duijstee* (Recueil, 3663. lpp., 13. punkts).

jurisdikcijas norma ir obligāta un nevis fakultatīva un ka atkāpe no tās ir iespējama tikai Konvencijā skaidri noteiktajos gadījumos. Nav arī strīda par to, ka pamata prāvas situācija nav attiecināma ne uz vienu no šiem ar Konvenciju izsmeloši noteiktajiem gadījumiem, ko pārbaudīšu konkrētāk saistībā ar Konvencijas vispārējo struktūru.

234. No tā es secinu, ka Konvencijas 2. panta pirmā daļas redakcija iestājas pret to, ka pamata prāvas apstākļos līgumslēdzēja valsts tiesa, kurā, pamatojoties uz minēto pantu, ir iesniegta lieta, izmantojot ricības brīvību, atsakās izskatīt lietu pēc būtības tā iemesla dēļ, ka valsts, kura nav līgumslēdzēja, tiesa ir piemērotāka to darīt. Šāds secinājums rodas, arī ņemot vērā Konvencijas vispārējo struktūru.

3) Konvencijas vispārējā struktūra

235. Ja atbilstoši Konvencijas 4. pantam tiek noteikta tādas līgumslēdzēja valsts kā Apvienotās Karalistes tiesas jurisdikcija, pamatojoties uz šajā valstī spēkā esošajām izņēmuma jurisdikcijas normām (gadījumā, ja atbildētāja domicils ir trešā valstī), atzīstu, ka *a priori* Konvencija neiestājas pret to, ka šī

attiecīgā tiesa atsakās īstenot savu kompetenci, piemērojot *forum non conveniens* doktrīnu (kas ir spēkā attiecīgajā līgumslēdzējā valstī), tā iemesla dēļ, ka trešās valsts tiesa ir piemērotāka vai atrodas labākā situācijā, lai izskatītu lietu pēc būtības.

236. Tomēr šāda iespēja ir apsverama tikai gadījumā (kas nav Ovusu gadījums), ja atbildētāja domicils ir valstī, kura nav līgumslēdzēja, jo Konvencijas 4. pantā paredzēts tikai šis gadījums.

237. Savukārt, ja atbildētāja domicils ir līgumslēdzējā valstī un ja līgumslēdzēja valsts tiesas kompetence ir noteikta, pamatojoties uz Konvencijas 2. panta pirmo daļu, minētās konvencijas vispārējā struktūra iestājas pret to, ka tādāos apstākļos, kā pamata prāvā attiecīgā tiesa, izmantojot ricības brīvību, atsakās īstenot savu kompetenci tādēļ, ka valsts, kura nav līgumslēdzēja, tiesa ir vairāk piemērota izskatīt strīdu pēc būtības.

238. Lai gan daži Konvencijas noteikumi tiecas mazināt 2. pantā noteiktās jurisdikcijas normas saistošo iedarbību, tas var notikt tikai ļoti īpašos apstākļos, kas neatbilst tiem, kādi tie ir pamata prāvā, kā rezultātā minētās konvencijas vispārējā struktūra ir iestājas

pret to, ka līgumslēdzējas valsts tiesa atsakās īstenot šo obligāto kompetenci šīs lietas apstākļos, proti, citos apstākļos kā tie, kas ir skaidri un izsmeljoši noteikti Konvencijā.

vairākām līgumslēdzējām valstīm un nevis to [attiecību] ietvaros, kas ir starp līgumslēdzēju valsti un trešo valsti, kāds ir gadījums pamata prāvā.

239. Turklāt ir jāuzsver, ka dažos no šīs Konvencijas noteikumiem ir jūtama apsvērumu ietekme, kuri lielā mērā atšķiras no tiem, kas ir saistīti ar *forum non conveniens* doktrīnu. Tas apstiprina manu viedokli par to, ka minētās konvencijas vispārējā struktūra iestājas pret to, ka attiecīgā doktrīna tiek piemērota īstenojot kompetenci, kas noteikta, pamatojoties uz 2. pantu.

242. Turklāt un galvenokārt ir jāuzsver, ka šī kompetences izvēle ir pieejama tikai prasītājam savas prasības celšanas ietvaros. Tādējādi tad, kad līgumslēdzējas valsts tiesā tiek iesniegta prasība atbilstoši 2. panta jurisdikcijas normai, tā nav tiesīga, pamatojoties uz Konvencijā noteiktajām speciālajām vai īpašajām normām, atteikties izskatīt lietu, pat ja attiecīgajai prāvai ir nozīmīga saistība ar citas (līgumslēdzējas vai arī valsts, kura nav līgumslēdzēja) valsts, nekā tā, kurā ir atbildētāja domicils, tiesām.

240. To es arī tagad apskatīšu.

241. Pirmkārt, norādišu, ka, lai gan Konvencijas speciālās vai īpašās jurisdikcijas normas (minētas 5. un 6. pantā, kā arī II sadaļas 3. un 4. nodaļā) pieļauj atkāpi no 2. panta obligātās jurisdikcijas normas, tostarp ņemot vērā tiešo vai īpaši ciešo saistību starp prāvu un citas valsts nekā tās, kurā ir attiecīgā atbildētāja domicils, tiesām, šo kompetences iespēju var izmantot tikai attiecību starp

243. Lai gan atbilstoši Konvencijas 17. panta pirmajai daļai, kā arī 19., 21. un 22. pantam līgumslēdzējas valsts tiesai pēc pašas iniciatīvas ir jāpaziņo, ka tā nav kompetenta vai ir iespēja atteikties izskatīt lietu, lai gan tā tika iesaistīta, pamatojoties uz 2. panta vispārīgo un obligāto jurisdikcijas normu, nav strīda par to, ka pamata prāva nav pielīdzināma nevienam no šiem gadījumiem tādējādi, ka 2. panta jurisdikcijas normas obligātais raksturs paliek neskarts. To mēs redzēsim konkrētāk, pārbaudot katru attiecīgo noteikumu.

244. Pirmkārt, runājot par Konvencijas 17. panta pirmo daļu par kompetences tiešu piešķiršanu, tā nosaka, ka, ja vismaz vienas lietas dalībnieka domicils ir līgumslēdzējas valsts teritorijā, tikai tās valsts tiesa vai tiesas, ko norādījuši lietas dalībnieki (saskaņā ar minētajā pantā paredzētajiem nosacījumiem), ir kompetentas. Tātad jebkura cita tiesa, kurā lietas dalībnieks ir iesniedzis lietu, tostarp pamatojoties uz Konvencijas 2. pantu, principā nav kompetenta, ja vien saskaņā ar Konvencijas 18. pantu atbildētājs nepiekrīt ierasties tiesā, kurā ir iesniegta lieta, neapstrīdot tās kompetenci, pamatojoties uz klauzulu par tiesas noteikšanu. Izņemot 18. pantā minēto gadījumu, tiesai, kurā lietas dalībnieks ir iesniedzis lietu, neievērojot vienošanos par kompetences noteikšanu, tādēļ pēc savas iniciatīvas ir jāpaziņo, ka tai nav piekritīga šīs lietas izskatīšana.

246. Vienīgi ar šim izņēmuma jurisdikcijas normām var iestāties pret Konvencijas 2. pantā noteiktās vispārīgās un obligātās jurisdikcijas normas piemērošanu. Tomēr atgādināšu, ka šīs izņēmuma jurisdikcijas normas nav piemērojamas attiecībā uz pamata prāvas gadījumu.

247. Tas pats attiecas uz Konvencijas 21. un 22. pantā paredzētajiem mehānismiem par jurisdikcijas normu piemērošanu.

245. Tas pats attiecas, ja līgumslēdzējas valsts, jo īpaši tās līgumslēdzējas valsts, kurā ir atbildētāja domicils, tiesai ir iesniegta lieta, neievērojot Konvencijas 16. pantā noteiktās izņēmuma jurisdikcijas normas, ņemot vērā sevišķi ciešo saistību starp strīda būtību un līgumslēdzējas valsts teritoriju. Turklāt šo jurisdikcijas normu obligātums ir īpaši nozīmīgs, jo Konvencijas 19. pants noteic, ka gadījumā, kad tiesā tiek celta prasība par jautājumu, attiecībā uz kuru citas līgumslēdzējas valsts tiesām ir izņēmuma jurisdikcija saskaņā ar 16. pantu, tai pēc pašas iniciatīvas ir jāpaziņo, ka tā nav kompetenta.

248. Atgādināšu, ka Konvencijas 21. pantā par *lis pendens* ir noteikts, ka, ja prasības, kurām ir viens un tas pats priekšmets un pamats, tiek celtas starp tiem pašiem lietas dalībniekiem dažādu līgumslēdzēju valstu tiesās, otrai iesaistītajai tiesai ir jāaptur tiesvedība [lietā], līdz tiek noskaidrota pirmās iesaistītās tiesas kompetence, un tad, ja tā tiek noteikta, jāatsakās no kompetences par labu šai tiesai.

249. Tomēr, kā jau to norādīju, pamata prāvas apstākļi nav attiecināmi uz šo gadījumu, jo nevienā citā līgumslēdzējas valsts tiesā kā vien tās, kurā ir pirmā atbildētāja domicils, lieta paralēli nav iesniegta.

250. Turklāt, kā to nesen Tiesa atgādināja iepriekš minētajā spriedumā lietā *Gasser*, 47. punktā, šī procesuālā norma “skaidri un vienīgi ir balstīta uz hronoloģisko secību, kādā attiecīgās tiesas ir tikušas iesaistītas”. Tādējādi tā neparedz nekādu rīcības brīvību jautājumā par to, vai viena no iesaistītajām tiesām, kurā ir iesniegta lieta, atrodas labākā situācijā nekā otra, lai izskatītu lietu pēc būtības. No tā izriet, ka pretēji tam, kā tas dažreiz ir ticis apgalvots, Konvencijā paredzētais mehānisms par *lis pendens* atbilst loģikai, kas ir pilnībā atšķirīga no ar *forum non conveniens* doktrīnu saistītās loģikas, jo, kā to redzējām, ar šo pēdējo minēto doktrīnu iesaistītajai tiesai tiek paredzēta rīcības brīvība jautājumā par to, vai ārvalsts tiesa noteikti ir piemērotāka lietas izskatīšanai pēc būtības.

251. Attiecībā uz Konvencijas 22. pantu atgādināšu, ka tas nosaka, ka, ja saistītas prasības tiek celtas dažādu līgumslēdzēju valstu tiesās un tiek izskatītas pirmajā instancē, otrā iesaistītā tiesa var vai nu apturēt tiesvedību [lietā], vai atteikties no lietas izskatīšanas pēc kāda no lietas dalībnieku pieprasījuma, pastāvot nosacījumam par to, ka šai tiesai piemērojama likums pieļauj saistītās lietas apvienot un ka abu prasību izskatīšana ir piekritīga pirmajai iesaistītajai tiesai.

252. Pretēji tam, kā tas ir noteikts 21. pantā par *lis pendens*, 22. pants nav balstīts tikai uz hronoloģisko secību, kādā attiecīgās tiesas ir tikušas iesaistītas. Ar to otrajai iesaistītajai tiesai tiek dota zināma rīcības brīvība, jo tai

tiek atstāta iespēja vai nu apturēt tiesvedību [lietā], vai atteikties no lietas izskatīšanas. Var uzskatīt, ka šī izvēle var būt atkarīga tostarp no jautājuma par to, vai pirmā iesaistītā tiesa atrodas labākā situācijā, lai izspriestu lietu, ko ir lūgta izskatīt otrā tiesa. Šajā ziņā šo mehānismu var salīdzināt (bet tikai šajā nozīmē) ar to mehānismu, kas attiecas uz *forum non conveniens* doktrīnu.

253. Tomēr ir jāuzsver, ka tiesai atstāta iespēja apturēt tiesvedību [lietā] vai atteikties no lietas izskatīšanas atbilstoši Konvencijas 22. pantam ir pielietojama tikai noteiktā gadījumā, kad dažādu līgumslēdzēju valstu tiesās ir uzsāktas paralēlas tiesvedības, lai novērstu no tā izrietošo pretrunīgu spriedumu [risku] un tādējādi iespēju robežās izslēgtu gadījumus, kad līgumslēdzējā valstī taisītu spriedumu var neatzīt citā līgumslēdzējā valstī.

254. Pieņemot, ka angļu atpūtnieka, kurš cieta līdzīgā nelaimes gadījumā kā Ovusu, celtā prasība par kompensāciju vēl joprojām atrastos izskatīšanā un varētu tikt uzskatīta par tādu, kam ir saistība ar tiesvedību pamata prāvā, šo paralēlo tiesvedību uzsāka Jamaikā, proti, trešo valstu tiesās, tādējādi principā 22. pants nav piemērojams.

255. Turklāt, neskarot apsvērumus konkrētajā lietā, mehānisma par tiesas funkciju saskaņošanu starp dažādām līgumslēdzēju valstu tiesām loģika izrādās lielā mērā atšķirīga no *forum non conveniens* doktrīnas loģikas, jo šī pēdējā minētā [mehānisma] piemērošana principā nav atkarīga no tā, vai citā līgumslēdzējā valstī pastāv paralēla tiesvedība. Kā tas ir precizēts spriedumā lietā *Spiliada*¹¹⁷, iesaistītajai tiesai ir jānosaka prāvas “pirmās izvēles tiesa” [īstā tiesa], proti, “tā, kurai ar prāvu ir visciešākā saistība” saskaņā ar praktiskiem un finansiāliem faktoriem, tādiem kā liecinieku pieejamība vai tādiem kā attiecīgajam darījumam piemērojamās tiesības. Iesaistītās tiesas piemērotība vai nepiemērotība tātad nav atkarīga noteikti un vienīgi no tā, vai citas līgumslēdzējas valsts tiesā ir paralēla tiesvedība.

257. Ar šo Konvencijas vispārējās struktūras pārbaudi tātad tiek apstiprināts apgalvojums, saskaņā ar kuru Konvencija iestājas pret to, ka tādā gadījumā kā pamata prāvā līgumslēdzējas valsts tiesa, kuras kompetence ir noteikta, pamatojoties uz Konvencijas 2. pantu, izmantojot rīcības brīvību, atsakās īstenot savu kompetenci tā iemesla dēļ, ka valsts, kura nav līgumslēdzēja, tiesa ir piemērotāka lietas izskatīšanai pēc būtības.

258. Pēc manām domām, šo apgalvojumu nevar apšaubīt tā iemesla dēļ, ka prasība, kas, kā šajā gadījumā, ir celta līgumslēdzējas valsts tiesā, pamatojoties uz Konvencijas 2. pantu, attiecas ne tikai uz atbildētāju, kura domicils ir līgumslēdzējā valstī, pie kuras šī tiesa pieder, bet arī uz vairākiem atbildētājiem, kuru domicils ir trešās valstīs.

256. No šiem apsvērumiem izriet, ka, ja līgumslēdzējas valsts tiesas jurisdikcija tiek noteikta, pamatojoties uz Konvencijas 2. pantu (ar nosacījumu ka tā nav pretrunā 16. un 17. pantā paredzētajām izņēmuma jurisdikcijas normām), šī tiesa nav tiesīga atteikties īstenot savu kompetenci, izņemot konkrētos, minētās konvencijas 21. un 22. pantā paredzētajos gadījumos, kas nav pamata prāvas gadījums.

259. Ja Konvencijas 4. panta piemērošana gadījumā, kad vairāku atbildētāju domicili ir trešās valstīs, var novest pie tā, ka iesaistītajai tiesai rodas šaubas par savu piemērotību, ņemot vērā kritērijus, kas ir saistīti ar *forum non conveniens* doktrīnu, tik un tā šis 4. pants nekādā veidā neuzliek pienākumu minētajai tiesai atteikties īstenot kompetenci, ko tai piešķir 2. pants attiecībā uz atbildētāju, kura domicils ir tās līgumslēdzējas valsts teritorijā, pie kuras tā pieder. Iesaistītajai tiesai, ņemot vērā lietas dalībnieku situāciju un dažādās

¹¹⁷ — Skat. šo secinājumu 27. punktu.

pastāvošās intereses, vienkārši ir jāizvērtē, vai jāaptur tiesvedība lietā pilnībā, vai tajā daļā, kas attiecas uz atbildētāju, kura domicils ir attiecīgajā līgumslēdzējā valstī.

4) Konvencijas mērķi un lietderīgā iedarbība

260. Pieņemot, ka *forum non conveniens* doktrīna ir procesuāla norma, kas šajā ziņā ietilpst vienīgi valsts tiesību kompetencē, ar šādas normas piemērošanu nevar tikt apdraudēta Konvencijas lietderīgā iedarbība. Tieši to Tiesa nesēn ir teikusi iepriekš minētā spriedumā lietā *Turner* attiecībā uz “*anti-suit injunctions*” mehānismu¹¹⁸.

261. Uzskatu, ka ar šīs iespējamās procesuālās normas piemērošanu var tikt apdraudēti Konvencijas mērķi un — attiecīgi — tās lietderīgā iedarbība, tādējādi šie abi fakti iestājas pret to, ka varētu tikt piemērota *forum non conveniens* doktrīna.

262. Vairāki argumenti to šajā ziņā apliecina.

263. Pirmkārt, dodot iespēju iesaistītajai tiesai atteikties — *pilnībā izmantojot rīcības brīvību* — īstenot kompetenci, ko tai piešķir tāda Konvencijā noteiktā norma kā 2. pants, *forum non conveniens* doktrīna būtiski ietekmē Konvencijā noteikto jurisdikcijas normu, jo īpaši to, kas minētas 2. pantā, nosakāmību. Kā jau to norādīju, šī jurisdikcijas normu nosakāmība ir vienīgais veids, kā garantēt to, ka tiek ievērots tiesiskās noteiktības princips un nodrošināta personu tiesiskās aizsardzības Kopienā stiprināšana atbilstoši ar Konvenciju sasniedzamajiem mērķiem. Šādi ietekmēt Konvencijā noteikto jurisdikcijas normu, jo īpaši to, kas minētas 2. pantā (kas ir vispārēja jurisdikcijas norma), nosakāmību tāpat nozīmē apdraudēt Konvencijas lietderīgo iedarbību.

264. Šajā sakarā ir jāpatur prātā tas, ka Konvenciju lielā mērā ir ietekmējusi “civil law” (civiltiesību) sistēma, kurā īpaša uzmanība tiek pievērsta jurisdikcijas normu nosakāmībai un neaizskaramībai. “Common law” (Anglosakšu tiesību) sistēmā tam ir mazāka nozīme, jo pieeja spēkā esošo normu piemērošanai ir niansētāka un vairāk balstīta uz katra individuālā gadījuma atsevišķu izvērtēšanu. Šajā ziņā *forum non conveniens* doktrīna viegli iekļaujas “anglosakšu tiesību” sistēmas ietvaros, jo tā ļauj iesaistītajai tiesai, izmantojot rīcības brīvību, izvērtēt to, vai vajag, vai nevajag īstenot tai piešķirto kompetenci. Tātad šī doktrīna izrādās tilkpat kā nesaderīga ar Konvencijas ideju.

118 — Skatīt 29. punktu, sekojot spriedumam iepriekš minētajā lietā *Hagen* (20. punkts).

265. Neskarot vispārējos apsvērumus, precīzāk ir jāpārbauda procesuālās sekas, kas izriet no *forum non conveniens* doktrīnas ieviešanas. Pēc manām domām, šis minētās sekas tikpat kā nav saderīgas ar Konvencijā paredzētajiem mērķiem, atgādināšu vēlreiz, gan attiecībā uz tiesiskās noteiktības principa ievērošanu, gan personu tiesiskās aizsardzības nodrošināšanu Kopienā.

266. Kā to jau redzējam, pašreizējā Anglijas tiesību situācijā šīs doktrīnas piemērošana izpaužas kā tiesvedības apturēšana [lietā], proti, prasības izskatīšanas atlikšana, kas var ilgt nenoteiktu laiku. Šī situācija pati par sevi nav apmierinoša no tiesiskās noteiktības viedokļa.

267. Turklāt, pēc manām domām, tā vietā, lai nostiprinātu personu tiesisko aizsardzību Kopienā, ar *forum non conveniens* doktrīnu tā tiek mazināta. Jo īpaši tas tā ir attiecībā uz prasītājiem.

268. Atgādināšu, ka prasītājam, kas vēlas izvairīties no attiecīgā procesuālā mehānisma iedarbības, ir jāpierāda, ka viņam nav pieejama taisnīgas tiesas spriešana attiecīgajā ārvalsts tiesā. Arī šeit šī situācija nav apmierinoša, jo īpaši tādēļ, ka pastāv reāli draudi, ka šo procesuālo izņēmumu daži atbildētāji var izvirzīt ar vienu vienīgu mērķi — kavēt pret tiem uzsāktās tiesvedības norisi.

269. Turklāt, ja iesaistītā tiesa galu galā ir izlēmusi pieņemt *forum non conveniens* izņēmumu, prasītājam, kurš vēlas atjaunot tiesvedību, atkal ir jāsniedz šim nolūkam vajadzīgie pierādījumi. Tātad tam jāpierāda, ka galu galā prāvas izskatīšana nav piekritīga ārvalsts tiesai vai ka viņš pats nevar vai nevarēja nodrošināt taisnīgu tiesas spriešanu šajā tiesā. Šis uz prasītāju gulstošais pierādīšanas pienākums var izrādīties īpaši smags. Tātad šajā sakarā *forum non conveniens* doktrīnas piemērošanai var būt ievērojama ietekme uz viņa interešu aizstāvību, jo tā pretēji Konvencijas mērķim vairāk tiecas mazināt, nevis stiprināt prasītāja tiesisko aizsardzību.

270. Visbeidzot, gadījumā, ja prasītājam neizdodas iesniegt attiecīgos pierādījumus, lai iebilstu pret tiesvedības apturēšanu [lietā] (kas var ilgt nenoteiktu laiku) vai atsāktu jau atliktu tiesvedību [lietā], vienīgā iespēja, kāda tam atliek, ja viņš domātu uzturēt spēkā savus prasījumus, ir izdarīt visu nepieciešamo jaunas prasības celšanai ārvalsts tiesā. Bez šaubām šie pasākumi ir saistīti ar izdevumiem, un tie var ievērojami pagarināt tiesvedības ilgumu, kādā prasītājs bija domājis, ka lieta galu galā tiks izspriesta. Turklāt šajā ziņā *forum non conveniens* doktrīnas mehānisms var tikt uzskatīts par nesaderīgu ar Eiropas Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas 6. pantā noteiktajām prasībām.

271. No tā es secinu, ka šī doktrīna apdraud Konvencijas lietderīgo iedarbību, jo tā ietekmē mērķus — tiesiskās noteiktības un personu tiesiskās aizsardzības nodrošināšanu Kopienā —, kurus ir paredzēts īstenot ar Konvenciju, pateicoties tādām obligātām jurisdikcijas normām kā tās, kas minētas 2. pantā.

272. Pēc manām domām, šim secinājumam ir nozīme arī attiecībā uz Konvencijā noteiktajām normām atvieglot tiesas spriedumu atzišanu un izpildi starp līgumslēdzējām valstīm. Atsakoties īstenot kompetenci, ko tai piešķir ar Konvencijas normām, tostarp ar tām, kas ir minētas 2. pantā, tā iemesla dēļ, ka valsts, kura nav līgumslēdzēja, tiesa ir piemērotāka tai iesniegtās prasības izskatīšanai, līgumslēdzējas valsts tiesa liedz prasītājam iespēju izmantot vienkāršotu Konvencijā paredzēto atzišanas un izpildes mehānismu. Šī situācija arī ir pretrunā Konvencijas mērķiem par tiesiskās noteiktības un personu tiesiskās aizsardzības nostiprināšanu Kopienā. Arī šādā veidā ar *forum non conveniens* doktrīnas mehānismu tiek apdraudēta Konvencijas lietderīgā iedarbība.

273. Turklāt ir jāuzsver, ka šī doktrīna var ietekmēt Konvencijā noteikto normu vien-

veidīgu piemērošanu un šādi nonākt pretrunā ar Tiesas pastāvīgo judikatūru.

274. Kā to redzējām, Tiesa pastāvīgi ir rūpējusies par no minētās konvencijas izrietošo tiesību un pienākumu vienlīdzības un vienveidīguma nodrošināšanu kā attiecībā uz līgumslēdzējām valstīm, tā par labu ieinteresētajām personām.

275. Tomēr atgādināšu, ka *forum non conveniens* doktrīna ir ievērojami attīstījusies tikai Apvienotajā Karalistē un Īrijā, un nevis citās līgumslēdzējās valstīs.

276. Piekrist tam, ka šī doktrīna tiek īstenota vienīgi šajās divās līgumslēdzējās valstīs, kurās tā ir pazīstama, tātad nozīmētu radīt diskrimināciju Kopienā starp personām atkarībā no tā, vai līgumslēdzēja valsts, kuras teritorijā ir atbildējāja domicils, atzīst vai neatzīst šādu doktrīnu. Šāda diskriminācija nenoliedzami būtu pretrunā ar no Konvencijas izrietošo tiesību vienlīdzīguma un vienveidīguma tiesību principu, kas ir noteikts judikatūrā.

277. No iepriekš minēto apsvērumu kopuma izriet, ka gan Konvencijas 2. panta pirmās

daļas redakcija, gan tās vispārējā struktūra, kā arī tās mērķi un lietderīgā iedarbība iestājas pret to, ka līgumslēdzēja valsts tiesa, kuras kompetence ir noteikta, pamatojoties uz minētās konvencijas 2. pantu, izmantojot rīcības brīvību, atsakās īstenot šo kompetenci tādēļ, ka valsts, kura nav līgumslēdzēja, tiesa būtu piemērotāka lietas izskatīšanai pēc būtības, ja šī pēdējā minētā tiesa nav tikusi noteikta ne ar vienošanos par kompetences noteikšanu, iepriekš tajā nav celta prasība, kuras dēļ varētu būt *lis pendens* vai saistīto lietu gadījums, un ja minētās prāvas saistība ar šo valsti, kura nav līgumslēdzēja, ir citāda nekā tā, kas ir minēta Briseles Konvencijas 16. pantā.

Konvencijas 2. pantu iesaistītajai tiesai atteikties īstenot savu kompetenci tādēļ, ka atbilstoši *forum non conveniens* doktrīnai citas valsts tiesa atrodas labākā situācijā, lai izskatītu lietu¹¹⁹. Pēc manām domām, šis secinājums ir pareizs ne tikai gadījumā, kad konkurējošā tiesa atrodas citā dalībvalstī, nevis tajā, kurā ir atbildētāja domicils. Tāpat tas ir pareizs gadījumā, kad konkurējošā tiesa atrodas valstī, kas nav līgumslēdzēja.

278. Piebildešu, ka Regula Nr. 44/2001 skaidri apstiprina šo apgalvojumu. Tās vienpadsmitajā apsvērumā ir noteikts, ka "jurisdikcijas normām jābūt ļoti skaidri nosakāmām, un tām jābalstās uz principu, ka *jurisdikcijas pamatā parasti ir atbildētāja domicils*, un *jurisdikcijai vienmēr jābūt pieejamai ar šādu pamatojumu*, izņemot dažās, skaidri noteiktas situācijās, kurās tiesas prāvas priekšmets vai pušu [lietas dalībnieku] autonomija garantē citu sasaistes faktoru" (izcēlums — mans).

280. Tādējādi uz pirmā prejudiciālā jautājuma otro daļu jāatbild, ka Briseles Konvencija iestājas pret to, ka līgumslēdzēja valsts tiesa, kuras kompetence ir noteikta, pamatojoties uz Konvencijas 2. pantu, izmantojot rīcības brīvību, atsakās īstenot šo kompetenci tā iemesla dēļ, ka valsts, kura nav līgumslēdzēja, tiesa ir piemērotāka lietas izskatīšanai pēc būtības, ja šī pēdējā minētā tiesa nav tikusi noteikta ne ar vienošanos par kompetences noteikšanu, iepriekš tajā nav iesniegta prasība, kuras dēļ varētu būt *lis pendens* vai saistīto lietu gadījums, un ja minētās prāvas saistība ar šo valsti, kura nav līgumslēdzēja, ir citāda nekā tā, kas ir minēta Briseles Konvencijas 16. pantā.

279. Ar šiem apsvērumiem netieši, bet noteikti tiek izslēgta iespēja saskaņā ar

119 — Šajā sakarā skat. iepriekš 61. zemsvītras piezīmē minēto Gaudemet-Tallon, H., 57. un turpmākās lpp.

V — Secinājumi

281. Kopumā ņemot vērā šos apsvērumus, iesaku Tiesai atbildēt uz apelācijas tiesas uzdotajiem prejudiciālajiem jautājumiem šādi:

- “1) 2. pants 1986. gada 27. septembra Konvencijā par jurisdikciju un spriedumu izpildi civillietās un komerclietās, kas grozīta ar 1978. gada 9. oktobra Konvenciju par Dānijas, Īrijas un Lielbritānijas un Ziemeļīrijas Apvienotās Karalistes pievienošanas, ar 1982. gada 25. oktobra Konvenciju par Grieķijas Republikas pievienošanas, ar 1989. gada 26. maija Konvenciju par Spānijas Karalistes un Portugāles Republikas pievienošanas un ar 1996. gada 29. novembra Konvenciju par Austrijas Republikas, Somijas Republikas un Zviedrijas Karalistes pievienošanas, ir jāinterpretē kā tāds, kas ir piemērojams, pat ja prasītāja un atbildētāja domicili ir vienā un tajā pašā līgumslēdzējā valstī un ja prāvai šīs līgumslēdzējas valsts tiesās starp lietas dalībniekiem ir noteikta saistība ar trešo valsti un nevis ar citu līgumslēdzēju valsti, tādējādi vienīgais jautājums par piekritības sadalījumu, kas var rasties šajā tiesvedībā, var būt tikai sakarā ar attiecībām starp līgumslēdzējas valsts un trešās valsts tiesām, nevis attiecībām starp dažādu līgumslēdzēju valstu tiesām;

- 2) Briseles Konvencija iestājas pret to, ka līgumslēdzējas valsts tiesa, kuras kompetence ir noteikta, pamatojoties uz Konvencijas 2. pantu, izmantojot rīcības brīvību, atsakās īstenot šo kompetenci tā iemesla dēļ, ka valsts, kura nav līgumslēdzēja, tiesa ir piemērotāka lietas izskatīšanai pēc būtības, ja šī pēdējā minētā tiesa nav tikusi noteikta ne ar vienošanos par kompetences noteikšanu, iepriekš tajā nav iesniegta prasība, kuras dēļ varētu būt *lis pendens* vai saistīto lietu gadījums, un ja minētās prāvas saistība ar šo valsti, kura nav līgumslēdzēja, ir citāda nekā tā, kas ir minēta Briseles Konvencijas 16. pantā.”